

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК:

робочий зошит для виконання практичних завдань
та самостійної роботи здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня «Молодший бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
денної форми здобуття вищої освіти
(частина I)

МИКОЛАЇВ
2021

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 17.06.2021 р., протокол № 11.

Укладачі:

- М.В. Дубініна – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Н.В. Потриваєва – д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Ю.Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- С.В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Т.С. Пісоченко – канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- О.І. Лугова – канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- С.А. Бурлан – канд. екон. наук, доцент, професор кафедри обліку і аудиту, Чорноморський національний університет імені Петра Могили;
- О.І. Мельник – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

ЗМІСТ

Модуль 1. Облік фінансових активів.....	4
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку.....	4
Тема 2. Облік грошових коштів.....	10
Тема 3. Облік операцій з короткостроковими вексями та поточними фінансовими інвестиціями.....	24
Тема 4. Облік розрахунків з дебіторами та витрат майбутніх періодів.....	26
Модуль 2. Облік запасів.....	37
Тема 5. Облік виробничих запасів і МШП.....	37
Тема 6. Облік поточних біологічних активів.....	45
Тема 7. Облік витрат на біологічні перетворення.....	51
Тема 8. Облік продукції сільськогосподарського виробництва.....	60
Модуль 3. Облік необоротних активів.....	65
Тема 9. Облік довгострокових біологічних активів.....	65
Тема 10. Облік основних засобі та інших необоротних матеріальних активів.....	72
Тема 11. Облік нематеріальних активів.....	88
Тема 12. Облік земельних ділянок.....	95
Рекомендовані законодавчо-нормативні акти	97

МОДУЛЬ 1. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ

ТЕМА 1. ОСНОВИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291)
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291)
4. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73)
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433)
6. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства (наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635)

Терміни:

активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому;

бухгалтерський облік - процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень;

господарська операція - дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства;

зобов'язання - заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;

економічна вигода - потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів;

облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності;

первинний документ - документ, який містить відомості про господарську операцію;

фінансова звітність - звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства;

користувачі фінансової звітності - фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або

розподілення власниками);

доходи - збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників);

власний капітал - різниця між активами і зобов'язаннями підприємства

інвестиційна діяльність - придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей)

необоротні активи - всі активи, що не є оборотними;

оборотні активи - гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;

операційний цикл - проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг;

основна діяльність - операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу;

прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;

збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати;

звичайна діяльність - будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення;

суттєва інформація - інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності.

фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства;

баланс (звіт про фінансовий стан) - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал;

звіт про власний капітал - звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

звіт про рух грошових коштів - звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) - звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід;

примітки до фінансової звітності - сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними

національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності;

чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів

Завдання 1.1

На підставі залишків синтетичних рахунків і субрахунків (табл. 1.1) сформувати баланс підприємства.

Таблиця 1.1 Виписка з Головної книги залишків на рахунках бухгалтерського обліку на 31.09.202__р.

№ рахунку	Назва рахунку	Сума, грн.
10		3223730
11		90600
13		200000
15		1250370
201		172030
203		240300
205		324050
207		30400
208		1249130
209		15370
21		6210000
23		8000000
27		74860
30		33290
31		406300
36		13450
377		80
40		12397400
42		234000
43		7392030
44		27600
48		800000
50		20000
55		97490
60		7000
63		65800
64		54640
65		8000
66		30000

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на _____ 20__ р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Керівник
Головний бухгалтер

Завдання 1.2

На підставі наведеного переліку рахунків необхідно скласти можливі бухгалтерські проведення та зазначити зміст господарських операцій (табл. 1.2): 23, 31, 36, 66, 70, 63, 64, 79

Таблиця 1.2 Бухгалтерські проведення

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

Питання для самоконтролю

1. Призначення та мета фінансового обліку
2. Нормативна база фінансового обліку
3. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності
4. Організація бухгалтерського обліку
5. Обов'язки та відповідальність головного бухгалтера
6. Мета складання та призначення фінансової звітності
7. Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності
8. Яка структура Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій
9. Для чого призначені рахунки бухгалтерського обліку
10. Що розуміють під стандартами бухгалтерського обліку
11. Що розуміють під обліковою політикою підприємства
12. Які основні положення передбачаються в обліковій політиці підприємства

ТЕМА 2. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні (постанова Правління НБУ від 29.12.17 р. № 148)

2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті (постанова Правління НБУ від 21.01.04 р. № 22)

Первинні та зведені документи:

Відомість на виплату готівки

Прибутковий касовий ордер

Видатковий касовий ордер

Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів

Квсова книга

Книга обліку виданої та прийнятої старшим касиром готівки

Акт про результати інвентаризації наявних коштів, що зберігаються

Акт про перевірку дотримання порядку ведення операцій з готівкою

Журнал-ордер

Терміни:

готівкова виручка (готівка) - сума фактично одержаної готівки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а також від операцій, що безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна;

готівкові розрахунки/розрахунки готівкою - платежі готівкою суб'єктів господарювання і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна;

журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів - документ, що застосовується для реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів та інших касових документів;

касова книга - документ установленої форми, що застосовується для здійснення первинного обліку готівки в касі;

касовий ордер - первинний документ (прибутковий або видатковий касовий ордер), що застосовується для оформлення надходжень (видачі) готівки з каси;

касові документи - документи (касові ордери та відомості на виплату готівки, розрахункові документи, електронні розрахункові документи, квитанції програмно-технічних комплексів самообслуговування, відомості закупівлі сільськогосподарської продукції, інші прибуткові та видаткові касові документи), за допомогою яких відповідно до законодавства України оформляються касові операції, звіти про використання коштів, а також відповідні журнали встановленої форми для реєстрації цих документів та книги обліку;

касові операції - операції суб'єктів господарювання між собою та з

фізичними особами, пов'язані з прийманням і видачею готівки під час проведення розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку;

оприбуткування готівки - проведення суб'єктами господарювання обліку готівки в касі на повну суму її фактичних надходжень у касовій книзі/книзі обліку доходів і витрат/фіскальному звітному чеку/електронному фіскальному звітному чеку/розрахунковій квитанції;

операційний день - частина робочого дня банку або іншої установи - учасника платіжної системи, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на відкликання та за наявності технічної можливості здійснюється їх оброблення, передавання і виконання. Тривалість операційного дня встановлюється банком або іншою установою - учасником платіжної системи самостійно та зазначається в їх внутрішніх правилах;

операційний час - частина операційного дня банку або іншої установи - учасника платіжної системи, протягом якої приймаються від клієнтів документи на переказ і документи на відкликання, що мають бути оброблені, передані та виконані цим банком протягом цього самого робочого дня.;

платіжні інструменти - засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання якого ініціює переказ коштів з відповідного рахунку платника;

розрахунковий документ - документ на паперовому носії, що містить доручення та/або вимогу про перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;

розрахунково-касове обслуговування - надання банком клієнту на підставі укладеного між ними договору послуг, які пов'язані з переказом коштів з/на рахунку(ок) цього клієнта, видачею йому коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договором, форму та зміст якого банк розробляє самостійно;

меморіальний ордер - розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунку платника і внутрішньобанківських операцій;

платіжне доручення - розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача;

платіжна вимога-доручення - розрахунковий документ, який складається з двох частин:

верхньої - вимоги отримувача безпосередньо до платника про сплату визначеної суми коштів;

нижньої - доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача;

платіжна вимога - розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або в разі договірною списання обтяжувача чи отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;

розрахунковий чек - розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів;

інкасове доручення (розпорядження) - розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача (контролюючий орган) до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Завдання 2.1

Визначити ліміт залишку готівки в касі за такими даними: загальна сума надходжень до каси підприємства за три місяці з останніх дванадцяти становить 130275,00 грн. Кількість робочих днів – 68. Підприємство розташоване в населеному пункті, де відсутнє відділення банку.

Завдання 2.2

За наведеними касовими ордерами сформулювати зміст господарської операції та вказати кореспонденцію рахунків.

Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України 13565236 ТОВ «Золотий колос» (найменування підприємства/установи/організації) Прибутковий касовий ордер N 55 від " 18 " серпня 2021 року						Л і н і я в і д р і з у	ТОВ «Золотий колос» (найменування підприємства/установи/організації) Квитанція до прибуткового касового ордера N 55 від " 18 " серпня 2021 року Прийнято від	
N з/п	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки		Підстава <u>Отримано з АТ «Промінвестбанк» за чеком № АА 0000065 на виплату заробітної плати за першу половину серпня 2021 року</u> Сума <u>тридцять тисяч грн 00 коп.</u> (словами) М. П. Головний бухгалтер <u>Петренко Петренко С.О.</u> (підпис, прізвище, ініціали) Касир <u>Сорока Сорока О.М.</u> (підпис, прізвище, ініціали)	
1	2	3	4	5	6			
1	311	-	30000,00	-	-			
Прийнято від _____ Підстава <u>Отримано з АТ «Промінвестбанк» за чеком № АА 0000065 на виплату заробітної плати за першу половину серпня 2021 року</u> Сума <u>тридцять тисяч</u> грн <u>00</u> коп. (словами) Додатки: _____ Головний бухгалтер <u>Петренко Петренко С.О.</u> (підпис, прізвище, ініціали) Одержав касир <u>Сорока Сорока О.М.</u> (підпис, прізвище, ініціали)								

Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України 13565236 ТОВ «Золотий колос» (найменування підприємства/установи/організації) Прибутковий касовий ордер N <u>56</u> від "18" серпня 2021 року						Л і н і я в і д р і з у	ТОВ «Золотий колос» (найменування підприємства/установи/організації)	
Квитанція до прибуткового касового ордеру N <u>56</u> від "18" серпня 2021 року Прийнято від <u>Волкова Андрія Івановича</u> Підстава Отримання поворотної фінансової допомоги за договором від <u>06.08.2021 р. № 45</u> Сума <u>сорок тисяч</u> грн <u>00</u> коп. (словами) М. П. Головний бухгалтер <u>Петренко Петренко С.О.</u> (підпис, прізвище, ініціали) Касир <u>Сорока Сорока О.М.</u> (підпис, прізвище, ініціали)								
N з/п	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки			
1	2	3	4	5	6			
1	685	-	40000,00	-	-			
Прийнято від <u>Волкова Андрія Івановича</u> Підстава <u>Отримання поворотної фінансової допомоги за договором від 06.08.2021 р. № 45</u> Сума <u>сорок тисяч</u> грн <u>00</u> коп. (словами) Додатки: _____ Головний бухгалтер <u>Петренко Петренко С.О.</u> (підпис, прізвище, ініціали) Одержав касир <u>Сорока Сорока О.М.</u> (підпис, прізвище, ініціали)								

Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України 13565236 ТОВ «Золотий колос» (найменування підприємства/установи/організації) Прибутковий касовий ордер N <u>57</u> від "18" серпня 2021 року						Л і н і я в і д р і з у	ТОВ «Золотий колос» (найменування підприємства/установи/організації)	
Квитанція до прибуткового касового ордеру N <u>57</u> від "18" серпня 2021 року Прийнято від <u>Шевченка Сергія Володимировича</u> Підстава <u>Надходження від продажу продукції власного виробництва</u> Сума <u>сім тисяч</u> грн <u>00</u> коп. (словами) М. П. Головний бухгалтер <u>Петренко Петренко С.О.</u> (підпис, прізвище, ініціали) Касир <u>Сорока Сорока О.М.</u> (підпис, прізвище, ініціали)								
N з/п	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки			
1	2	3	4	5	6			
1	361	-	7000,00	-	-			
Прийнято від <u>Шевченка Сергія Володимировича</u> Підстава <u>Надходження від продажу продукції власного виробництва</u> Сума <u>сім тисяч</u> грн <u>00</u> коп. (словами) Додатки: _____ Головний бухгалтер <u>Петренко Петренко С.О.</u> (підпис, прізвище, ініціали) Одержав касир <u>Сорока Сорока О.М.</u> (підпис, прізвище, ініціали)								

ТОВ «Золотий колос»

(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України **13565236****Відатковий касовий ордер**

від "18" серпня 2021 року

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	45	18.08.2021 р.	311		30000,00	

Видати Сороці Олеху Миколайовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)Підстава Здавання готівки для зарахування на поточний рахунок АТ «Промінвестбанк»Сума тридцять тисяч грн 00 коп
(словами)

Додаток: _____

Керівник Кот Кот О.П.
(підпис, прізвище, ініціали)Головний бухгалтер Петренко Петренко С.О.
(підпис, прізвище, ініціали)Одержав _____ грн ____ коп.
(словами)

" ____ " _____ 20__ року Підпис одержувача _____

За _____
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)Видав касир Сорока Сорока О.М.
(підпис, прізвище, ініціали)**ТОВ «Золотий колос»**

(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України **13565236****Відатковий касовий ордер**

від "18" серпня 2021 року

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	46	18.08.2021 р.	377		1000,00	

Видати Прокопенку Петру Володимировичу
(прізвище, ім'я, по батькові)Підстава Виплата матеріальної допомоги згідно наказу від 17.08.2021 р.Сума одна тисяча грн 00 коп
(словами)Додаток: Заява на виплату матеріальної допомоги від 17.08.2021 р.Керівник Кот Кот О.П.
(підпис, прізвище, ініціали)Головний бухгалтер Петренко Петренко С.О.
(підпис, прізвище, ініціали)Одержав одну тисячу грн 00 коп.
(словами)"18" серпня 2021 року Підпис одержувача Прокопенко
За паспортом № ЕО 111111, виданим Шевченківським РУ УМСВ м. Київ від 13.12.2000 р.
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)Видав касир Сорока Сорока О.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

ТОВ «Золотий колос»

(найменування підприємства/установи/організації)

Ідентифікаційний код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України **13565236****Відатковий касовий ордер**

від "18" серпня 2021 року

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	47	18.08.2021 р.	661		30000,00	

Видати Сороці Олеху Миколайовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)Підстава Виплата заробітної плати за першу половину серпня 2021 р. за відомістю від 18.08.2021 р. № 3Сума одна тисяча грн 00 коп
(словами)Додаток: Відомість від 18.08.2021 р. № 3Керівник Кот О.П.
(підпис, прізвище, ініціали)Головний бухгалтер Петренко С.О.
(підпис, прізвище, ініціали)Одержав _____ грн _____ коп.
(словами)

" _____ " _____ 20 _____ року Підпис одержувача _____

За _____
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)Видав касир Сорока О.М.
(підпис, прізвище, ініціали)**Завдання 2.3**

За наведеними даними скласти Журнал реєстрації касових ордерів підприємства.

Станом на 19.08.21 р. грошей у касі підприємства залишалось 57 000 грн, з яких 50 000,00 грн – для виплати заробітної плати, 3 000 грн – витрати на господарські потреби, а 4 000 грн – витрати на відрядження. Також протягом дня 23.07.21 р. були оформлені такі касові документи:

ПКО № 37 на суму 27 000,00 грн, отриману від реалізації продукції;

ПКО № 38 на суму 350,00 грн, повернену в касу працівником підприємства Романенко С. І. як невитрачений залишок коштів, виданих під звіт;

ВКО № 41 на суму 3 000,00 грн, видану на відрядження працівникові підприємства Христині І. О.;

ВКО № 42 на суму 4 000,00 грн, видану працівникові підприємства Шаповал С. С. на госппотреби;

ВКО № 43 на суму 50 000,00 грн для виплати зарплати за відомістю від 23.08.21 р. № 4 за першу половину липня;

ВКО № 44 на суму 27 000,00 грн для здачі виручки в банк

Завдання 2.4

За наведеними даними заповнити аркуш Касової книги підприємства.

У касі підприємства станом на 19.08.21 р. залишок коштів становив 53 580,00 грн, у тому числі на виплату зарплати – 52 080,00 грн.

За цей день у бухгалтерії оформлено такі касові документи:

ПКО № 28 на суму 500,00 грн – отримано в банку грошові кошти за чеком для виплати авансу на відрядження працівникові підприємства;

ПКО № 29 на суму 6 700,00 грн – отримано від фізособи-підприємця Музики А. Н. виручку від реалізації продукції;

ВКО № 17 на суму 46 880,00 грн – виплачено за відомістю від 07.08.21 р. № 21 зарплату за другу половину липня 2021 року;

ВКО № 18 на суму 5 200,00 грн – повернено до банку суму депонованої зарплати;

ВКО № 19 на суму 2 000,00 грн – видано працівникові Іванову В. О. з каси аванс на відрядження;

ВКО № 20 на суму 6 700,00 грн – здано до банку виручку від реалізації продукції.

Завдання 2.5

У ході інвентаризації каси підприємства було виявлено:

варіант 1 – надлишок готівки в сумі 1 000 грн. На цю суму оформлено прибутковий касовий ордер;

варіант 2 – нестача коштів у сумі 200 грн. Винну особу встановлено. Касир відшкодував нестачу.

Завдання 2.6

Провести контрирування виписки банку ТОВ «Золотий колос» та визначити залишок на кінець звітного періоду.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Золотий колос», ЄДРПОУ 11111111

Виписка по рахунку № UA xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Валюта рахунка: UAH

Дата попередньої операції: 29.06.21

Вхідний залишок: 20500,05

Дата	№ докум	Дебет	Кредит	Реквізити кореспондента		Призначення платежу	Кореспон-дуочий рахунок
				Код банку	Найменування		
02.08.21	011/ 31054		327000,00	328351	ЄДРПОУ 11111111 Рахунок UA2222222222 222222222222 ТОВ «Золотий колос»	Видача кредиту по КД № 011/31054 від 30.06.20 та листа клієнта для фінансування поточної діяльності	
02.08.21	72	326212,80		320984	ЄДРПОУ 22222222 Рахунок UA3333333333 333333333333 ТОВ «Аграрно-хімічна компанія»	Попередня оплата за ЗЗР згідно рах № 14 від 01.08.21 в т.ч. ПДВ 20 % 54368,80	
04.08.21	5		176000,00	380805	ЄДРПОУ 11111111 Рахунок UA4444444444 444444444444 ТОВ «Золотий колос»	Перерахування коштів з депозитного рахунку	
04.08.21	73	2152,81		326461	ЄДРПОУ 33333333 Рахунок UA5555555555 555555555555 ТОВ «Миколаївська Електропостачальна компанія»	За активну електроенергію за вересень 2021 р.	
04.08.21	71298		414219,71	328209	ЄДРПОУ 44444444 Рахунок UA6666666666 666666666666 ТОВ «Компанія Прометей»	Оплата за соняшник згідно рах. № 2 від 18.06.21р. в т.ч. ПДВ 20 % 69036,62	
19.08.21	74	1061,18		899998	ЄДРПОУ 55555555 Рахунок UA77777777 7777777777 Миколаїв.ГУК	Військовий збір, утриманий із заробітної плати за I пол. серпня 2021	
19.08.21	75	12734,20		899998	ЄДРПОУ 55555555 Рахунок UA77777777 7777777777 Миколаїв.ГУК	Податок на доходи працівників за I пол. серпня 2021	
19.08.21	73	15053,35		899998	ЄДРПОУ 66666666 Рахунок UA8888888888 888888888888 ГУ ДПС у Миколаївській області	ЄСВ нарахований на заробітну плату за I пол. серпня 2021	
19.08.21	77	56950,00		328351	ЄДРПОУ 77777777 Рахунок UA9999999999 999999999999 Райффазен банк Аваль	Заробітна плата за I пол. серпня 2021 ТОВ «Золотий колос» згідно відомості № 16 від 19.08.21	

ВСЬОГО

Вихідний залишок

Завдання 2.7

Вказати кореспонденцію рахунків за наведеними господарськими операціями (табл. 2.1)

Таблиця 2.1. Кореспонденція рахунків з обліку руху грошових коштів на рахунках у банку в національній валюті

№ з / п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
Операції за Дт рахунку 311			
1	Отримано грошові кошти в погашення заборгованості з фінансової оренди		
2	Отримано грошові кошти за довгостроковими векселями		
3	Отримано грошові кошти в погашення заборгованості працівників за довгостроковою позикою		
4	Отримано грошові кошти за короткостроковими векселями		
5	Отримано від покупців оплату за відвантажену раніше продукцію, товари (виконані роботи, надані послуги)		
6	Повернено аванс, раніше виданий постачальнику товарів (робіт, послуг)		
7	Зараховано на поточний рахунок невикористані підзвітні суми		
8	Отримано дивіденди, проценти, роялті		
9	Отримано грошові кошти, стягнуті з постачальників, підрядників та інших організацій, у погашення заборгованості за пред'явленими претензіями, а також суми штрафів, пені, неустойок		
10	Отримано грошові кошти як відшкодування винною особою заподіяної шкоди		
11	Отримано грошові кошти в погашення заборгованості з оренди, за продані підприємством необоротні активи, за продаж частки у статутному капіталі іншого підприємства та від інших дебіторів		
12	Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу іноземної валюти		
13	Отримано від засновника підприємства грошові кошти в сумі, що перевищує його частку у статутному капіталі (без рішення про збільшення статутного капіталу)		
14	Отримано грошові кошти від перепродажу акцій (часток)		
15	Отримано грошові кошти в погашення заборгованості засновника за внеском до статутного капіталу		
16	Зараховано на поточний рахунок підприємства грошові кошти, одержані з бюджету та позабюджетних фондів на фінансування науково-дослідних робіт; соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; суми дотацій на здійснення заходів із соціального захисту населення, послуги житловокомунального господарства тощо		
17	Отримано довгостроковий кредит (позику)		
18	Відображено розміщення довгострокових облігацій за номінальною вартістю		

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
19	Відображено суму отриманої премії (перевищення вартості продажу облигації над її номінальною вартістю)		
20	Отримано грошові кошти як довгострокову фінансову допомогу на поворотній основі		
21	Отримано короткостроковий кредит банку на поточний рахунок підприємства		
22	Отримано грошові кошти за повернений постачальнику товар		
23	Зараховано на поточний рахунок суми надмірно сплачених податків, зборів, обов'язкових платежів, бюджетного відшкодування з ПДВ		
24	Отримано грошові кошти як попередню оплату (з урахуванням ПДВ)		
25	Отримано грошові кошти в порядку внутрішніх розрахунків з дочірніми та асоційованими підприємствами		
26	Отримано грошові кошти в порядку внутрішньогосподарських розрахунків з виробничими одиницями або господарствами, виділеними на окремий баланс		
27	Оприбутковано грошові кошти в оплату вартості реалізованих оборотних активів (виробничих запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу) (з урахуванням ПДВ)		
28	Оприбутковано суму орендної плати за майно, надане в операційну оренду (з урахуванням ПДВ)		
29	Оприбутковано проценти на залишки коштів, розміщених на поточному рахунку в банку		
30	Зараховано на поточний рахунок підприємства в установі банку: – суми невикористаних коштів в акредитивах		
31	– залишки коштів на невикористаних розрахункових чекових книжках, повернених банку		
32	– суми, одержані за переказами, відображені раніше в обліку як грошові кошти в дорозі		
Операції за Кт рахунка 311			
33	Інвестовано грошові кошти в цінні папери інших підприємств, облигації державних та місцевих позик, статутний капітал інших підприємств		
34	Придбано грошові документи (поштові марки, проїзні документи, путівки до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо)		
35	Придбано поточні фінансові інвестиції		
36	Повернено покупцю або замовнику раніше отримані від нього грошові кошти при поверненні ним товарів		
37	Сплачено аванс постачальнику (підряднику)		
38	Сплачено авансом орендні платежі, страховий поліс, передплату періодичних і довідкових видань		
39	Здійснено викуп акцій (часток) у акціонерів (учасників) підприємства		

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
40	Повернено невикористані грошові кошти, раніше отримані для цільового фінансування		
41	Погашено суму довгострокового кредиту (позики)		
42	Погашено довгострокові векселі		
43	Погашено довгострокові зобов'язання за облігаціями		
44	Погашено зобов'язання за довгостроковою фінансовою орендою		
45	Повернено довгострокову фінансову допомогу на поворотній основі		
46	Погашено короткострокові позики		
47	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями		
48	Погашено заборгованість, забезпечену короткостроковим векселем		
49	Погашено заборгованість перед постачальниками та підрядниками за поставлені товари, виконані роботи, надані послуги		
50	Перераховано грошові кошти в погашення заборгованості за податками, зборами, обов'язковими платежами		
51	Перераховано грошові кошти в погашення заборгованості підприємства зі страхування		
52	Перераховано на карткові рахунки працівників: – заробітна плата		
53	– допомога по тимчасовій непрацездатності		
54	Погашено заборгованість за дивідендами перед засновниками (учасниками) підприємства		
55	Виплачено засновнику (учаснику) вартість частини активів підприємства у зв'язку з його виходом зі складу засновників		
56	Повернено аванс, отриманий раніше від покупців і замовників (з урахуванням ПДВ)		
57	Погашено заборгованість перед дочірніми та асоційованими підприємствами		
58	Погашено заборгованість перед виробничими одиницями та господарствами, виділеними на окремий баланс		
59	Сплачено нараховані проценти за користування майном, отриманим у лізинг, позиковими грошовими коштами, товарами, отриманими в кредит		
60	Погашено грошовими коштами іншу кредиторську заборгованість		
61	Оплачено витрати підприємства, що належать до загальнопромислових витрат		
62	Використано грошові кошти на адміністративні цілі		
63	Оплачено витрати підприємства, пов'язані зі збутом продукції		
64	Сплачено штрафи, пені, неустойки, визнані підприємством		
65	Оплачено витрати підприємства, що належать до інших витрат операційної діяльності, зокрема витрати житловокомунальних та обслуговуючих господарств		

Завдання 2.8

Вказати кореспонденцію рахунків за наведеними господарськими операціями (табл. 2.2)

Таблиця 2.2. Кореспонденція рахунків з обліку руху грошових коштів на рахунках 313 і 315

№ з / п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Отримано розрахункову чекову книжку		
2	Зараховано кошти на депозитний рахунок		
3	Отримано проценти на залишки коштів на депозитних рахунках до запитання		
4	Отримано проценти за строковими депозитними вкладками		
5	Списано грошові кошти з а, чекової книжки в рахунок погашення зобов'язань кредиторам		
6	Закрито чекову книжку (за наявності невикористаної суми грошових коштів)		
7	Відображено використання/зняття в банкоматі грошових коштів з корпоративної платіжної картки підзвітною особою		
8	Отримано грошові кошти від ФСС (наприклад, на виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності)		
9	Виплачено працівникам допомогу по тимчасовій непрацездатності		
10	Перераховано кошти на ПДВ-рахунок у Казначействі		
11	Списано кошти в рахунок оплати податкових зобов'язань з ПДВ		
12	Отримано бюджетне відшкодування ПДВ на підставі заяви платника податків		

Завдання 2.9

Вказати кореспонденцію рахунків за наведеними господарськими операціями (табл. 2.3)

Підприємство продає товари через інтернет-магазин. Розрахунки за товари передбачають використання електронних грошей. Підприємство продало товар покупцю на суму 3 600,00 грн. (у т. ч. ПДВ – 600,00 грн.) за допомогою електронних грошей. Собівартість реалізованого товару 2 700,00 грн.

Таблиця 2.3. Господарські операції з обліку розрахунків з використанням електронних грошей

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Облік у продавця					
1	03.07.17 р. Зараховано електронні гроші в електронний гаманець				
2	04.07.17 р. Відвантажено покупцю товар				

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна			
4	Відображено витрати в розмірі собівартості товару	Бухгалтерська довідка			
5	Відображено зарахування заборгованостей				
6	Подано заявку банку на погашення електронних грошей	Заявка			
7	Утримано комісію банку за обмін електронних грошей на гривні	Квитанція			54
8	05.07.17 р. Зараховано гривні на поточний банківський рахунок продавця за мінусом комісії	Виписка банку			
Облік у покупця					
1	30.06.17 р. Перераховано гривні для купівлі електронних грошей	Виписка банку			3 650
2	03.07.17 р. Зараховано електронні гроші в електронний гаманець	Квитанція банку			
3	Утримано комісію за купівлю електронних грошей				50
4	Перераховано електронні гроші продавцю				
5	05.07.17 р. Оприбутковано товар	Накладна			
6	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна			
7	Відображено зарахування заборгованостей	Бухгалтерська довідка			

Питання для самоконтролю

1. Нормативні документи, які регулюють порядок здійснення готівкових і безготівкових розрахунків та їх відображення в обліку.
2. Ліміт залишку готівки в касі.
3. Обов'язки касира.
4. Документальне оформлення касових операцій.
5. Регістри аналітичного обліку грошових коштів.
6. Правила ведення касової книги.
7. Інвентаризація готівки в касі.
8. Виписки банку та їх обробіток.
9. Обмеження готівкових операцій.
10. Регістри синтетичного обліку грошових коштів.
11. Порядок відкриття і закриття банківських рахунків.
12. Платіжні інструменти та розрахункові документи.
13. Облік грошових документів. Облік коштів в дорозі. Облік електронних грошей.
14. Характеристика рахунків з обліку грошових коштів згідно Інструкції про застосування Плану рахунків.

ТЕМА 3. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З КОРОТКОСТРОКОВИМИ ВЕКСЕЛЯМИ ТА ПОТОЧНИМИ ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 р. №2374
2. НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» (наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91)
3. Положення про порядок здійснення банками операцій з вексями в національній валюті на території України (постанова Правління НБУ від 16.12.2002 № 508)

Терміни:

векселедавець - юридична або фізична особа, яка видала простий або переказний вексель;

векселедержатель - юридична або фізична особа, яка володіє векселем, що виданий або індосований цій особі чи її наказу, або індосований на пред'явника, або шляхом бланкового індосаменту, чи на підставі інших законних прав;

вексель - цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити у визначений строк визначену суму грошей власнику векся (векселедержателю);

вексель переказний - вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій особі сплатити у зазначений строк визначену суму грошей третій особі;

вексель простий - вексель, який містить зобов'язання векселедавця сплатити у зазначений строк визначену суму грошей власнику векся (векселедержателю);

погашення векся - здійснення платежу за векселем векселедавцем (платником)

Завдання 3.1

Скласти кореспонденцію рахунків з відображення в бухгалтерському обліку розрахунків із покупцями в разі використання простого короткострокового векся (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Господарські операції з обліку розрахунків із покупцями із застосуванням простого векся

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відвантажено партію продукції покупцю та відображено дохід від реалізації			60 000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ			
3	Одержано короткостроковий вексель від покупця			
4	Оплачено короткостроковий вексель			

Завдання 3.2

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з продажу корпоративних прав за грошові кошти в обліку продавця (табл. 3.2).

ТОВ «Мрія» продає ТОВ «Маяк» свої корпоративні права в ТОВ «Урожай» за 2 000 000,00 грн. Додаткові витрати на оформлення договору купівлі-продажу (сплата адміністративного збору) становили 600,00 грн та понесені за рахунок покупця. На дату продажу в бухгалтерському обліку ТОВ «Мрія» ці права обліковувались як довгострокова фінансова інвестиція вартістю 1 500 000,00 грн.

Таблиця 3.2. Господарські операції з продажу корпоративних прав за грошові кошти в обліку продавця (ТОВ «Мрія»)

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	На дату прийняття рішення про продаж частки переведено довгострокову фінінвестицію до складу поточних				
2	Відображено дохід від реалізації частки				
3	Списано собівартість реалізованої частки в статутному капіталі				
4	Отримано грошові кошти від покупця				
5	Наприкінці звітного періоду віднесено на фінансовий результат: – доходи від продажу корпоративних прав				
	– витрати за операцією				

Питання для самоконтролю

1. Поняття та оцінка фінансових інвестицій.
2. Класифікація фінансових інвестицій.
3. Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу.
4. Оцінка фінансових інвестицій при придбанні, вибутті.
5. Вексель, його призначення.
6. Види векселів.
7. Характеристика рахунку 35.
8. Характеристика рахунку 34.

ТЕМА 4. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА ВИТРАТ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 № 237)

Облік розрахунків із покупцями та замовниками

Терміни:

Безнадійна дебіторська заборгованість - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Дебітори - юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Довгострокова дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Сумнівний борг - поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості - сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Завдання 4.1

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з реалізації продукції на умовах наступної оплати (табл. 4.1).

ТОВ «Золотий колос» реалізувало підприємству (платнику ПДВ) готову продукцію на суму 120000,00 грн. Собівартість реалізованої продукції 60000,00 грн. Оплату здійснено після її реалізації.

Таблиця 4.1. Господарські операції з обліку розрахунків з покупцями

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Реалізовано продукцію				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
3	Списано собівартість готової продукції				
4	Отримано оплату за готову продукцію				

Завдання 4.2

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з реалізації продукції на умовах попередньої оплати (табл. 4.2).

Підприємство А (платник ПДВ) отримало від підприємства Б (платник ПДВ) попередню оплату під поставку продукції на суму 120000,00 грн.. У подальшому продукція була відвантажена. Собівартість реалізованої продукції 60000,00 грн.

Таблиця 4.2. Господарські операції з обліку розрахунків з покупцями на умовах попередньої оплати

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Отримано передоплату від підприємства Б за готову продукцію				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
3	Реалізовано продукцію				
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ				
5	Здійснено зарахування заборгованостей				
6	Списано собівартість готової продукції				

Завдання 4.3

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з реалізації продукції на умовах часткової попередньої оплати (табл. 4.3).

Таблиця 4.3. Господарські операції з обліку розрахунків із покупцями на умовах передоплати

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Отримано від покупців передоплату за продукцію			18 000
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ			
3	Відвантажено продукцію			24 000
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ:			
	– за авансовими платежами			
	– у частині оплати, що перевищує аванс			
5	Списано собівартість продукції, реалізованої покупцям			15 000
6	Проведено зарахування суми передоплати в оплату реалізованої продукції			
7	Отримано на поточний рахунок кошти від покупця в якості остаточного розрахунку			

Завдання 4.4

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків із замовниками (табл. 4.4).

Таблиця 4.4 Господарські операції з обліку розрахунків із замовниками

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
Перша подія – надання послуг				
1	Підписано акт про надання послуг			12 000
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ			
3	Отримано кошти за надані послуги			
4	Списано витрати за виробничою собівартістю, понесені виконавцем			5 000
Перша подія – отримання попередньої оплати				
5	Отримано попередню оплату			12 000
6	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ			
7	Підписано акт про надання послуг			
8	Списано суму податкових зобов'язань після постачання			
9	Списано витрати за виробничою собівартістю, понесені виконавцем			5 000
10	Проведено зарахування заборгованостей			

Завдання 4.5

Вказати типову кореспонденцію рахунків з обліку господарських операцій, що виникають у підприємства-продавця у процесі розрахунків з покупцями та замовниками (табл. 4.5).

Таблиця 4.5 Господарські операції з обліку розрахунків з вітчизняними покупцями

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Нараховано заборгованість покупцю (замовнику) за реалізовану продукцію			60 000
2	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ щодо доходу за реалізовану продукцію			10 000
3	Надійшли кошти від покупця (замовника) за реалізовану продукцію:			
	– готівкові кошти			1 000
	– на поточний рахунок			59 000
4	Відображено проведення взаємозаліку заборгованості між підприємством-продавцем, що є покупцем у підприємства-покупця, і підприємством-покупцем, що є постачальником для підприємства-продавця			60 000
5	Погашено заборгованість покупця (замовника) за реалізовану продукцію в рахунок раніше одержаного авансу			60 000
6	Списано продавцем продукцію, яку реалізовано покупцю (замовнику):			
	– поточні біологічні активи			4 000
	– роботи та послуги			6 000

Продовження табл. 4.5

1	2	3	4	5
	– готову продукцію			5 000
	– продукцію сільськогосподарського виробництва			8 000
	– товари			7 000
7	Списано нарахований чистий дохід за продукцію, реалізовану покупцю (замовнику), на фінансовий результат продавця			
8	Списано собівартість реалізованої продукції продавцем на фінансові результати			

Завдання 4.6

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку списання дебіторської заборгованості покупців (табл. 4.6).

Підприємство списує дебіторську заборгованість покупців 90 000 грн. На частину заборгованості був створений резерв сумнівних боргів 50 000,00, а на частину – ні.

Таблиця 4.6 Господарські операції з обліку списання дебіторської заборгованості за продукцію

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Списано з балансу заборгованість за рахунок РСБ				
2	Списано з балансу заборгованість, під яку РСБ не створювався				
3	Відображено суму безнадійної дебіторської заборгованості на позабалансовому субрахунку				

Завдання 4.7

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку списання дебіторської заборгованості за авансами виданими (табл. 4.7).

Покупець перерахував передоплату 36000,00 грн в рахунок постачання товару. Після закінчення встановленого договором строку товар не був поставлений продавцем.

Заборгованість, яка утворилася внаслідок перерахування коштів, фінансовим активом не є, тому РСБ під неї не створюється.

Таблиця 4.7 Господарські операції з обліку списання дебіторської заборгованості за авансами виданими

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Списано безнадійну заборгованість постачальника				
2	Зменшено податковий кредит із ПДВ методом «сторно»				

Облік розрахунків за авансами виданими

Завдання 4.8

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за авансами виданими (табл. 4.8).

Підприємство А перерахувало підприємству Б аванс за матеріали, товари, роботи. У подальшому матеріали та товари були отримані, роботи виконані. Підприємства А і Б є платниками ПДВ.

Таблиця 4.8 Господарські операції з обліку розрахунків за авансами виданими

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Перераховано передоплату підприємству Б:	Платіжне доручення Виписка банку			
	– за матеріали				120 000
	– товари				60 000
	– роботи				36 000
2	Нараховано податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна			
3	Отримано від підприємства Б:				
	– матеріали	Прибуткова накладна			100 000
	– товари				50 000
	– роботи для виробничих потреб	Акти виконаних робіт			6 000
	– загальновиробничих потреб				6 000
	– адміністративних потреб				6 000
	– потреб збуту				6 000
– невиробничих потреб			6 000		
4	Відображено податковий кредит із ПДВ	Регістри бухобліку			
5	Здійснено зарахування заборгованостей				

Облік розрахунків із підзвітними особами

Законодавчо-нормативні акти:

1. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон (наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59)

2. Наказ Мінфіну від 28.09.15 р. № 841 «Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, і Порядку його складання»

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів»

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755

Таблиця 4.9. Строки використання підзвітних сум

№ з/п	Мета видачі коштів	Готівкова форма видачі	Розрахунки готівкою, знятою з платіжних карток
1	На закупівлю сільгосппродукції та вторинної сировини	Не більше 10 робочих днів із дня видачі під звіт	
2	На закупівлю брухту чорних металів і брухту кольорових металів	Не більше 30 р. д. із дня видачі під звіт	
3	На інші виробничі (господарські) потреби	Не більше 2 р. д., включаючи день отримання готівки	
4	На відрядження	До закінчення строку відрядження	
5	На відрядження та виробничі (господарські) потреби одночасно		

Таблиця 4.10. Строки подання Звіту

№ з/п	Мета видачі підзвітних сум	Форма видачі підзвітних сум		
		готівкова	безготівкова	
			підзвітна особа проводила розрахунки готівкою, знятою з корпоративної (або особистої) платіжної картки	підзвітна особа проводила розрахунки в безготівковій формі корпоративною (або особистою) платіжною картою
1	Покриття витрат на відрядження	До закінчення 5-го банківського дня, що настає за днем завершення відрядження (пп. «а» пп. 170.9.2 ПК)	До закінчення 3-го банківського дня після закінчення відрядження (пп. «а» пп. 170.9.3 ПК)	До закінчення 10-го банківського дня після завершення відрядження – якщо картка використовувалася працівником тільки для безготівкових розрахунків (пп. «б» пп. 170.9.3 ПК)*
2	Вирішення виробничих (господарських) питань у відрядженні			До закінчення 5-го банківського дня, що настає за днем придбання працівником товарів (робіт, послуг) за дорученням та за рахунок особи, яка видала гроші під звіт (пп. «б» пп. 170.9.2 ПК)**
3	Виконання окремих цивільно-правових дій			

Завдання 4.9

За наведеним Звітом про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт вказати зміст господарських операцій та кореспонденцію рахунків (табл 4.11).

Таблиця 4.11 Господарські операції з обліку розрахунків з підзвітними особами

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1					
2					
3					
4					
5					
6					

Завдання 4.10

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з підзвітними особами (табл. 4.12).

20.09.20 працівникові підприємства були видані під звіт 8 000 грн. на придбання ТМЦ. Працівник 21.09.20 р. подав Звіт і підтвердні документи (квитанція до прибутково-касового ордера, видаткову та податкову накладні) на суму покупки 7 200 грн. (у т. ч. ПДВ – 1 200 грн.). Решту 800 грн. працівник повернув до бухгалтерії 02.10.20 р.

Таблиця 4.12 Господарські операції з обліку розрахунків з підзвітними особами

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Видано працівникові кошти під звіт				
2	Затверджено звіт про використання підзвітних коштів				
3	Відображено податковий кредит із ПДВ				
4	Нараховано суму ПДФО на несвоєчасно повернену суму підзвітних коштів (800 x 1, 219512 x 18 %)				
5	Утриманий військовий збір				
6	Повернено працівником залишок підзвітних коштів				
7	Перераховано до бюджету суми ПДФО та військового збору				

Облік розрахунків за претензіями

Завдання 4.11

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за претензіями (табл. 4.13).

Підприємство А поставило підприємству Б товар на суму 24 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 4 000 грн.). Строк сплати за договором – 11.05.18 р. Підприємство-покупець порушило свої зобов'язання, здійснивши оплату із затримкою на 30 днів. За умовами договору покупцю була виставлена претензія з нарахуванням пені на суму простроченого платежу за кожний день прострочення (у розмірі подвійної облікової ставки НБУ, що діяла в періоді, за який справляється пеня).

Дисконтна ставка НБУ в зазначеному періоді – 17 % річних. Звідси сума пені становить 670,68 грн. (24 000 грн. x 2 x 17 % : 365 д. x 30 д.).

Таблиця 4.13. Господарські операції з обліку розрахунків за претензіями

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відвантажено товар				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
3	Списано собівартість товару				
4	Відображено фінансовий результат операції:				
	– дохід				
	– витрати				
5	Отримано плату за товар із затримкою на 30 днів				
6	Відображено визнання покупцем суми претензії зі сплати пені				
7	Отримано суму пені				
8	Списано на фінансовий результат інший операційний дохід				

Завдання 4.12

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за претензіями (табл. 4.14).

Підприємство перерахувало постачальнику передоплату за товар. Товар прибув не в повному обсязі. Підприємство-покупець виставило претензію постачальнику товару, яка не була визнана останнім.

Таблиця 4.14. Господарські операції з обліку розрахунків за претензіями

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Перераховано кошти як передоплата за товар	Платіжне доручення Виписка банку			36 000
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна			
3	Оприбутковано фактично отримані товари	Прибуткова накладна			25 000
4	Списано суму відображеного раніше податкового кредиту із ПДВ у частині оприбуткованого товару	Регістри бухгалтерського обліку			
5	Відображено зарахування заборгованостей (у розмірі фактичного постачання)				
6	Пред'явлено претензію постачальнику на суму товарів, яких не вистачає	Претензія			
7	Претензію не прийнято. Списано заборгованість у результаті визнання її безнадійною	Регістри бухгалтерського обліку			
8	Зменшено податковий кредит із ПДВ методом «сторно»	Бухгалтерська довідка			
9	Відображено суму безнадійної дебіторської заборгованості на позабалансовому субрахунку				

Облік витрат майбутніх періодів

Завдання 4.13

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку витрат майбутніх періодів (табл. 4.15).

ТОВ «Золотий колос» у грудні 2019 р. передплатило на рік інформаційно-аналітичний журнал на 2020 р. для потреб бухгалтерії. Вартість передплати — 2 976 грн (без ПДВ), тобто 248 грн/міс.

Таблиця 4.15. Господарські операції з обліку витрат майбутніх періодів

№ з / п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Здійснено передплату видання на 2020 р.			
2	Віднесено вартість передплати до витрат майбутніх періодів			
3	Проведено залік заборгованості			
4	Щомісячне віднесення на витрати вартості журналу (щомісяця протягом 2020 р.)			

Питання для самоконтролю

1. Визначення понять «дебіторська заборгованість» та «дебітори».
2. Класифікація дебіторської заборгованості.
3. Первинні документи, якими оформляють продаж продукції покупцям.
4. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками.
5. Строки відрядження.
6. Документальне оформлення відряджень.
7. Витрати на проїзд та проживання, добові.
8. Подання Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт.
9. Бухгалтерський облік розрахунків з підзвітними особами.
10. Термін позовної давності.
11. Облік розрахунків за претензіями.
12. Облік розрахунків за виданими авансами.
13. Прокенти, роялті, дивіденди. Облік розрахунків за нарахованими доходами.
14. Порядок розрахунку та облік відшкодування нестачі винною особою.
15. Методика визначення резерву сумнівних боргів.
16. Кореспонденція рахунків з обліку формування резерву сумнівних боргів та списання безнадійної дебіторської заборгованості.
17. Облік розрахунків з різними дебіторами.
18. Характеристика рахунків 18, 36, 37, 38 та їх субрахунків відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків.

МОДУЛЬ 2. ОБЛІК ЗАПАСІВ

ТЕМА 5. ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ І МШП

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінстату від 21.06.96 р. № 193 «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів».
2. Наказ Мінагрополітики від 21.12.07 р. № 929 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах»
3. НП(С)БО 9 «Запаси» (наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246)
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів (наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007р. № 2)

Терміни:

Запаси - активи, які:

утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;

перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Чиста вартість реалізації запасів - очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Типові форми первинних документів з обліку виробничих запасів:

Картка складського обліку матеріалів (типова форма № М-1)

Акт про приймання матеріалів (типова форма № М-7)

Лімітно-забірна картка (типова форма № М-8)

Лімітно-забірна картка (типова форма № М-9)

Журнал обліку вантажів, що надійшли (типова форма № М-12)

Матеріальний звіт (типова форма № М-19)

Лімітно-забірна картка (типова форма № М-28)

Лімітно-забірна картка (типова форма № М-28а)

Спеціалізовані форми первинних документів з обліку виробничих запасів:

Лімітно-забірна картка на отримання матеріальних цінностей (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-1)

Лімітно-забірна картка на отримання запасних частин (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-2)

Акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-3)

Акт витрати насіння і садивного матеріалу (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-4)

Акт на списання виробничого та господарського інвентарю (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-5)

Відомість дефектів на ремонт машини (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-6)

Товарна накладна (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-7)

Накладна (внутрігосподарського призначення) (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-8)

Відомість витрати кормів (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-9)

Книга складського обліку (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-10)

Завдання 5.1

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку придбання запасів на умовах попередньої оплати (табл. 5.1).

Підприємство придбало запаси за кошти на умовах передоплати. Їх вартість становить 96 000,00 грн. (у т. ч. ПДВ – 16 000,00 грн.). Також підприємство понесло витрати на доставку запасів у сумі 6 000,00 грн. (у т. ч. ПДВ – 1 000,00 грн.).

Таблиця 5.1. Господарські операції з обліку придбання запасів на умовах передоплати

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Перераховано передоплату постачальнику за товар				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Перераховано передоплату за транспортні послуги				
4	Відображено податковий кредит із ПДВ				
5	Оприбутковано придбані запаси				
6	Закрито розрахунки з ПДВ				
7	Відображено витрати на транспортування				
8	Закрито розрахунки з ПДВ				
9	Здійснено зарахування заборгованостей у частині:				
	– отриманих запасів				
	– транспортних витрат				

Завдання 5.2

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку придбання запасів на умовах наступної оплати (табл. 5.2).

Підприємство придбало запаси на умовах післяплати вартістю 84 000,00 грн. (у т. ч. ПДВ – 14 000,00 грн.). Покупець забирав запаси зі складу постачальника самовивезенням, його витрати на доставку товару

(вартість ПММ, зарплата водія і т. п.) становлять 1 700,00 грн.

Таблиця 5.2. Господарські операції з обліку придбання запасів на умовах наступної оплати

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано запаси				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Відображено витрати на транспортування в складі первісної вартості запасів				
4	Перераховано оплату постачальнику за товар				

Завдання 5.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку придбання запасів підзвітною особою (табл. 5.3).

Підзвітною особою були придбані запчастини для автомобіля підприємства на суму 1 800,00 грн. (у т. ч. ПДВ – 300,00 грн.).

Таблиця 5.3. Господарські операції з обліку придбання запасів підзвітною особою

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Видано працівнику кошти під звіт				
2	Оприбутковано запчастини, куплені працівником				
3	Відображено податковий кредит із ПДВ				
4	Повернуто залишок невикористаних коштів у касу підприємства				

Завдання 5.4

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку оприбуткування запасів як внеску до статутного капіталу підприємства (табл. 5.4).

Від засновника-фізособи отримано запаси як внесок до статутного капіталу підприємства. Вартість запасів – 57 000,00 грн.

Таблиця 5.4. Господарські операції з обліку оприбуткування запасів як внеску до статутного капіталу

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено справедливую вартість активу, узгоджену учасниками				
2	Унесено запаси засновником до СК підприємства				

Завдання 5.5

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку оприбуткування безоплатно отриманих запасів (табл. 5.5).

Підприємство отримало безплатно запаси справедливою вартістю 15 000,00 грн.

Таблиця 5.5. Господарські операції з обліку оприбуткування безоплатно отриманих запасів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано безплатно отримані запаси за справедливою вартістю				
2	Списано на фінансовий результат дохід				

Завдання 5.6

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку оприбуткування запасів отриманих в результаті розбирання об'єктів основних засобів (табл. 5.6).

На підприємстві були оприбутковані запаси, отримані від розбирання об'єкта основних засобів. Запаси передбачається використовувати як запчастини, тому вони прибуткуються на баланс підприємства за ціною можливого використання – 2 100 грн.

Таблиця 5.6. Господарські операції з обліку оприбуткування запасів, отриманих від ліквідації основних засобів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано запаси, отримані від розбирання об'єкта основних засобів				
2	Списано на фінансовий результат дохід				

Вибуття запасів

Незалежно від способу вибуття запасів (відпуск у виробництво, продаж та ін.) застосовують один із п'яти методів оцінки, передбачених п. 16 НП(С)БО 9 і п. 2.15 Методрекомендацій № 2.

Завдання 5.7

За наведеними даними провести оцінку запасів при їх вибутті, застосовуючи методи середньозваженої собівартості та ФІФО.

Залишок товару на початок місяця становив 3906,00 грн. (70 одиниць за ціною 55,80 грн.).

У звітному періоді товар отримувався двічі:

- 1) 60 од. за ціною 60,00 грн./од.;
- 2) 70 од. за ціною 61,20 грн./од.

Протягом місяця реалізовано 180 одиниць:

- 1) 70 од. за ціною 55,80 грн./од.;
 - 2) 50 од. за ціною 60,00 грн./од.;
 - 3) 60 од. за ціною 61,20 грн./од.
- Усі ціни зазначені без урахування ПДВ.

Метод середньозваженої собівартості (за звітний період)
Середньозважена собівартість одиниці запасів, що вибули:

Загальна вартість запасів, що вибули за звітний місяць:

Вартість залишку запасів на кінець місяця дорівнює:

Метод середньозваженої собівартості (на дату операції)

1) станом на 10.05:

2) станом на 21.05:

3) станом на 30.05:

Вартість запасів на кінець звітного місяця:

Метод ФІФО

Собівартість запасів, що вибули, становить:

Собівартість запасів на кінець звітного періоду дорівнює:

Завдання 5.8

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку реалізації запасів (табл. 5.7).

ТОВ «Золотий колос» на підставі договору постачання реалізує іншому суб'єктові господарювання:

- готову продукцію на суму 30000,00 грн. (у тому числі ПДВ);
- товари на суму 45000,00 грн. (у тому числі ПДВ);

— матеріали на суму 3000,00 грн. (у тому числі ПДВ);

— МШП на суму 2100,00 грн. (у тому числі ПДВ).

Собівартість реалізованих запасів склала:

— готової продукції — 20000,00 грн.;

— товарів — 31200,00 грн.;

— матеріалів — 2100,00 грн.;

— МШП — 1500,00 грн.

Реалізація здійснена на умовах наступної оплати.

Таблиця 5.7. Господарські операції з обліку реалізації запасів за грошові кошти

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відображено дохід від реалізації:			
	— готової продукції			
	— товарів			
	— матеріалів			
	— МШП			
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ у складі вартості:			
	— готової продукції			
	— товарів			
	— матеріалів і МШП			
3	Списано собівартість реалізованих:			
	— готової продукції			
	— товарів			
	— матеріалів			
	— МШП			
4	Отримано грошові кошти в оплату відвантажених запасів			
5	Віднесено на фінансовий результат:			
	— дохід від реалізації готової продукції			
	— дохід від реалізації товарів			
	— дохід від реалізації матеріалів і МШП			
	— собівартість реалізованої готової продукції			
	— собівартість товарів			
— собівартість матеріалів і МШП				

Завдання 5.9

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку безоплатної передачі запасів (табл. 5.8).

Одне підприємство передало іншому підприємству безплатно будматеріали. Вартість їх придбання – 35 000 грн. (без урахування ПДВ). При придбанні запасів підприємство відобразило податковий кредит.

Таблиця 5.8. Господарські операції з обліку безоплатної передачі запасів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено безплатну передачу будматеріалів				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
3	Списано на фінансовий результат витрати				

Облік оборотних МШП

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінстату від 22.05.96 р. № 145 «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів»

Завдання 5.10

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку канцелярських товарів (табл. 5.9).

ТОВ «Золотий колос» придбало такі канцтовари:

папір офісний на суму 1 200 грн (у т. ч. ПДВ);

картриджі для принтера вартістю 360 грн (у т. ч. ПДВ). Підприємство збирається періодично віддавати їх до сервісної організації для заправлення фарбою;

настільний органайзер вартістю 720 грн (у т. ч. ПДВ). Усі офісні предмети передано в користування для забезпечення роботи бухгалтерії підприємства.

Таблиця 5.8. Господарські операції з обліку канцелярських товарів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано канцтовари:				
	– папір офісний				
	– картриджі для принтера				
	– настільний органайзер				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Передано в користування:				
	– папір офісний				
	– картриджі для принтера				
4	– настільний органайзер				
	Нараховано знос настільного органайзера в розмірі 100 % при переданні в експлуатацію				

Питання для самоконтролю

1. Визнання запасів.
2. Види виробничих запасів.
3. Первісна вартість запасів.
4. Документальне оформлення надходження запасів на склад.
5. Документальне оформлення відпуску запасів у виробництво та їх списання.
6. Документальне оформлення руху матеріалів на складі та у матеріально-відповідальних осіб.
7. Облік та розподіл транспортно-заготівельних витрат.
8. Оцінка запасів при їх вибутті за методом ідентифікованої собівартості.
9. Оцінка запасів при їх вибутті за методом середньозваженої собівартості.
10. Оцінка запасів при їх вибутті за методом нормативних затрат.
11. Оцінка запасів при їх вибутті за методом ціни продажу.
12. Оцінка запасів при їх вибутті за методом ФІФО.
13. Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів.
14. Уцінка та дооцінка запасів.
15. Організація складського господарства.
16. Облік придбання запасів за плату.
17. Облік безоплатно отриманих запасів.
18. Облік запасів, отриманих як внесок до статутного капіталу.
19. Облік запасів, отриманих в обмін на подібні запаси.
20. Облік запасів, отриманих в обмін на неподібні запаси.
21. Характеристика рахунку 20 та його субрахунків відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків.
22. Порядок формування первісної вартості МШП.
23. Первинні документи з обліку МШП.
24. Синтетичний та аналітичний облік МШП.
25. Характеристика рахунку 22 відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків.

ТЕМА 6. ОБЛІК ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінагрополітики від 21.02.08 р. № 73 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів»
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів (наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р.)
3. НП(С)БО 30 «Біологічні активи» (наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790)
4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств (наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001р. № 132)

Первинні документи:

- Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-1)
- Акт на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (до початку збирання врожаю) (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-2)
- Акт на оприбуткування приплоду тварин (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-3)
- Акт на вихід і сортування добового молодняку птиці (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-5)
- Нагромаджувальний акт на оприбуткування приплоду звірів (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-7)
- Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-6)
- Обліковий лист забою та падежу худоби (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-8)
- Акт на переведення тварин із групи в групу в межах поточних біологічних активів (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-9)
- Відомість зважування тварин (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-10)
- Розрахунок визначення приросту (сільгоспоблік, форма № ПБАСГ-11)

Терміни:

Біологічний актив - тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Біологічні перетворення - процес якісних і кількісних змін біологічних активів.

Група біологічних активів - сукупність подібних за характеристиками, призначенням та умовами вирощування тварин або рослин.

Поточні біологічні активи - біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Додаткові біологічні активи - біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Завдання 6.1

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку отримання приплоду від власних тварин (табл. 6.1).

ТОВ «Золотий колос» займається розведенням великої рогатої худоби та свиней. Протягом звітного періоду від основного стада корів та свиней отримано:

35 голів телят загальною масою 1 400 кг;

60 голів свиней загальною масою 54 кг.

Протягом звітного періоду понесено витрат:

у групі «Корови» – 32 500 грн.;

у групі «Свиноматки» – 2 230 грн.

Згідно з обліковою політикою підприємство оцінює додаткові БА за справедливою вартістю. Комісія визначила, що станом на кінець звітного періоду справедлива вартість додаткових БА становила:

телят – 25 грн/кг;

поросят – 40 грн/кг.

Таблиця 6.1. Господарські операції з обліку оприбуткування приплоду

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано за справедливою вартістю:				
	– приплід телят				
	– приплід поросят (
2	Відображено дохід від первісного визнання телят				
3	Відображено витрати від первісного визнання поросят				
4	Віднесено на фінансовий результат:				
	– дохід від первісного визнання телят				
	– витрати від первісного визнання поросят				

Завдання 6.2

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку молодняка на вирощуванні та відгодівлі, приросту (табл. 6.2).

У звітному періоді понесено витрати на вирощування молодняку ВРХ на суму 96 000 грн. За цей період від групи молодняку отримано: приріст живої маси – 2 400 кг; гній – 900 кг.

Підприємство оцінює приріст за справедливою вартістю, яка на кінець звітного періоду була визначена на рівні 42 грн/кг.

Вартість гною за нормативними витратами, пов'язаними з його заготівлею, становить 1,50 грн/ кг.

Таблиця 6.2. Господарські операції з обліку молодняку на вирощуванні та відгодівлі, приросту

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Списано витрати на вирощування молодняку свиней				
2	За звітний період оприбутковано:				
	– приріст живої маси за справедливою вартістю				
	– гній				
3	Відображено дохід від первісного визнання приросту				
4	Віднесено на фінрезультат дохід від первісного визнання приросту				

Завдання 6.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку переведення тварин із групи в групу (табл. 6.3).

ТОВ «Золотий колос» застосовує метод оцінки тварин за первісною вартістю (собівартістю). Протягом звітного періоду відбувся рух овець за групами:

баранчиків та ярочок переведено в групу «Молодняк овець народження минулого року». На момент переведення первісна (планова) вартість молодняку становила 20 000 грн.;

молодняк народження минулого року переведено до основного стада за плановою собівартістю 55 000 грн.

Таблиця 6.3. Господарські операції з обліку переведення тварин із групи в групу

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Переведено ягнят до групи народження минулого року				
2	Переведено молодняк овець, народжених у минулому році, до основного стада				
3	Зараховано молодняк овець народження минулого року до складу довгострокових БА				

Завдання 6.4

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку вибуття тварин (табл. 6.4).

Протягом звітного періоду стався падіж молодняку тварин, який обліковується за первісною вартістю:

технологічний падіж – на суму 3 200 грн.; падіж із вини працівників, що доглядають за худобою, – на суму 2 600 грн.; через інфекційну хворобу – на суму 1 600 грн.

З винних у загибелі тварин осіб було стягнуто збитки в сумі 3 750 грн. (з урахуванням суми ПДВ та витрат на утилізацію тварин).

Таблиця 6.4. Господарські операції з обліку вибуття тварин

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Списано вартість тварин, які загинули у процесі виробництва				
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість товарів/послуг, використаних для вирощування загиблих тварин (сума умовна)				600
3	Понесено витрати на утилізацію тварин (транспортування, захоронення)				

Продовження табл. 6.4

1	2	3	4	5	6
4	Оприбутковано шкури загиблих тварин, що будуть використані в господарстві або реалізовані (за цінами можливого використання)				
5	Списано втрати від технологічного падежу на собівартість відповідної групи тварин, у якій загинули тварини				
6	Списано на витрати вартість тварин, що загинули з вини обслуговуючого персоналу				
7	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість товарів/послуг, використаних для вирощування загиблих тварин (сума умовна)				350
8	Понесено витрати на утилізацію тварин (транспортування, захоронення)				
9	Нараховано суму до відшкодування винними особами				
10	Утримано суму відшкодування із зарплати працівників				
11	Списано вартість загиблих через хворобу тварин				
12	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість товарів/послуг, що використані для вирощування загиблих тварин (сума умовна)				175
13	Понесено витрати на утилізацію тварин (транспортування, захоронення)				

Завдання 6.5

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку операцій з переоцінки біологічних активів та визначення фінансового результату від зміни справедливої вартості (табл. 6.5).

В обліку ТОВ «Золотий колос» числиться основне стадо великої рогатої худоби вартістю 350 000 грн та молодняк на вирощуванні і відгодівлі вартістю 269 000 грн. Комісія визначила, що станом на 31 грудня 2020 року справедлива вартість продукції тваринництва становить:

основного стада – 321 000 грн;

молодняку – 287 000 грн.

Таблиця 6.4. Господарські операції з обліку операцій з переоцінки та визначення фінансового результату від зміни справедливої вартості біологічних активів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відображено уцінку основного стада ВРХ станом на 31.12.20 р. (350 000 – 321 000)	Акт визначення справедливої вартості, бухгалтерська довідка	940	163	29 000
2	Відображено дооцінку молодняку станом на 31.12.20 р. (269 000 – 287 000)		212	710	18 000
3	Віднесено на фінансовий результат витрати від зміни вартості ВРХ		791	940	29 000
4	Віднесено на фінансовий результат доходи від зміни вартості молодняку		710	791	18 000

Питання для самоконтролю

1. Порядок оприбуткування приплоду та його оцінка.
2. Визначення приросту живої маси тварин.
3. Документальне оформлення операцій з руху біологічних активів тваринництва.
4. Облік придбання ПБА тваринництва за плату.
5. Облік безоплатно отриманих ПБА тваринництва.
6. Облік ПБА тваринництва отриманих як внесок до статутного капіталу.
7. Облік надходження ПБА тваринництва від власного виробництва.
8. Облік вибуття ПБА тваринництва.

ТЕМА 7. ОБЛІК ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів (наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315)

3. НП(С)БО 30 «Біологічні активи» (наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790)

4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств (наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001р. № 132)

5. НП(С)БО 16 «Витрати» (наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318)

Завдання 7.1

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку витрат на вирощування пшениці ярової (табл. 7.1).

ТОВ «Золотий колос» понесло витрати на сівбу ярової пшениці в сумі 263 100 грн. (розшифровка витрат наведена в таблиці 7.1).

Таблиця 7.1. Господарські операції з обліку витрат на вирощування пшениці ярової

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Отримано від постачальника для сівби:				
	– паливо				85 000
	– насіння				70 000
	– добрива				25 000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ				36 000
3	Списано на сівбу насіння:				
	– куповане				70 000
	– власного виробництва				36 000
4	Списано внесе ні:				
	– добрива, придбані у постачальника				25 000
	– органічні добрива власного виробництва				3 000
5	Відображено витрати палива на роботу тракторів та комбайнів				85 000
6	Нараховано амортизацію на необоротні активи, що використовувалися при сівбі				9 600

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5	6
7	Нараховано зарплату виробничому персоналу та внески до соцфондів на неї				13 500
8	Розподілено ЗВВ				16 000
9	Отримано послуги зобприскування посівів від сторонніх підприємств				5 000
10	Відображено податковий кредит за послуги з обприскування посівів				1 000

Таблиця 7.2. Оборотно-сальдова відомість за субрахунком 2311, грн

Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Дт	Кт	за Дт	за Кт	Дт	Кт
0,00		70 000,00		70 000,00	
70 000,00		36 000,00		106 000,00	
106 000,00		25 000,00		131 000,00	
131 000,00		3 000,00		134 000,00	
134 000,00		85 000,00		219 000,00	
219 000,00		9 600,00		228 600,00	
228 600,00		13 500,00		242 100,00	
242 100,00		16 000,00		258 100,00	
258 100,00		5 000,00		263 100,00	
		263 100,00			

Завдання 7.2

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю (табл. 7.3).

ТОВ «Золотий колос» витратило на сівбу, вирощування і збирання врожаю від ярової пшениці 263 100 грн. Від урожаю отримано 1 065 ц зерна (в бункерній вазі) і 50 ц соломи за справедливою вартістю 200 грн/ц.

Після очищення і сушіння зерна отримано:

910 ц повноцінного зерна;

125 ц зернових відходів (вміст зерна в них 23 %);

30 ц невикористаних (мертвих) відходів.

Витрати на доробку зерна на току становили 11 250 грн.

Справедлива вартість пшениці – 280 грн/ц.

Вартість 1 ц зернових відходів – 64,40 грн. (280 грн. x 23 %).

Таблиця 7.3. Господарські операції з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано зерно в бункерній вазі (за мінусом вартості соломи)				
2	Оприбутковано солому за справедливою вартістю				
3	Передано зерно на доробку				
4	Понесено витрати на доробку зерна				
5	Отримано після доробки за справедливою вартістю:				
	– повноцінне зерно				
	– зерновідходи				
6	Понесено витрати на утилізацію не використовуваних відходів(сума умовна)				
7	Відображено витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції				
8	Віднесено на фінансовий результат витрати від первісного визнання				

Таблиця 7.4. Оборотно-сальдова відомість за субрахунком 2311, грн.

Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Дт	Кт	за Дт	за Кт	Дт	Кт
263 100,00				263 100,00	
263 100,00			253 100,00	10 000,00	
10 000,00			10 000,00	0,00	
0,00		253 100,00		253 100,00	
253 100,00		11 250,00		264 350,00	
264 350,00			254 800,00	9 550,00	
9 550,00			8 050,00	1 500,00	
1 500,00			1 500,00	0,00	
		264 350,00	527 450,00		

Таблиця 7.5. Оборотно-сальдова відомість за субрахунком 271, грн.

Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Дт	Кт	за Дт	за Кт	Дт	Кт
0,00		253 100,00		253 100,00	
253 100,00			253 100,00	0,00	
0,00		254 800,00		254 800,00	
		507 900,00	253 100,00		

Завдання 7.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за первісною вартістю (табл. 7.6).

ТОВ «Золотий колос» займається вирощуванням цукрового буряку. Від урожаю отримано 1 800 ц коренеплодів цукрового буряку та 105 ц гички. Витрати на вирощування буряку становили 165 000,00 грн., витрати на збирання і транспортування гички – 1 200,00 грн. Планова собівартість буряку – 120,00 грн/ц.

Таблиця 7.6. Господарські операції з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за первісною вартістю

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Понесено витрати на вирощування цукрового буряку				
2	Оприбутковано:				
	– цукровий буряк за плановою собівартістю				
	– гичка				
3	Розподілено в кінці року загальновиборничі витрати				

Продовження табл. 7.6

1	2	3	4	5	6
4	Скориговано в кінці року після визначення фактичної собівартості вартість цукрового буряку (методом «сторно»)				

Завдання 7.4

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку визначення фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів (табл. 7.7).

ТОВ «Золотий колос» вирощує насіння соняшнику. За 9 місяців 2020 року витрати на вирощування та доробку насіння становили 250 000,00 грн. Насіння було оприбутковане за справедливою вартістю за вирахуванням витрат у місці продажу на суму 295 000,00 грн. Наприкінці року на вирощування соняшнику віднесено розподілені ЗВВ у сумі 28 500,00 грн. На цю суму слід відкоригувати методом «сторно» доходи від первісного визнання.

Таблиця 7.7. Господарські операції з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
За 9 місяців 2020 року					
1	Понесено витрати на вирощування насіння соняшнику, у тому числі витрати на доробку				
2	Оприбутковано насіння соняшнику за справедливою вартістю				
3	Відображено дохід від первісного визнання				
За IV квартал 2020 року					
4	Розподілено і віднесено на виробництво соняшнику ЗВВ		231/1	91	28 500

Продовження табл. 7.7

1	2	3	4	5	6
5	Відкориговано методом «сторно» дохід від первісного визнання		231/1	710	28 500
6	Віднесено на фінрезультат дохід від первісного визнання		710	791	16 500

Завдання 7.5

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю (табл. 7.8).

ТОВ «Золотий колос» вирощує кукурудзу на зерно та зелену масу. За 9 місяців понесено витрати на вирощування та доробку в сумі 384 000,00 грн. Було оприбутковано зерно за справедливою вартістю за вирахуванням витрат у місці продажу на суму 247 000 грн, зелену масу – на суму 115 000,00 грн. Наприкінці року віднесено на вирощування зерна розподілені ЗВВ у сумі 17 600,00 грн.

Таблиця 7.8. Господарські операції з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
За 9 місяців 2020 року					
1	Понесено витрати на вирощування кукурудзи, у тому числі витрати на доробку				
2	Оприбутковано за справедливою вартістю: – зерно кукурудзи				
	– зелену масу				
3	Відображено витрати від первісного визнання				
За IV квартал 2020 року					
4	Розподілено і списано на виробництво кукурудзи ЗВВ				

Продовження табл. 7.8

1	2	3	4	5	6
5	Відкориговано шляхом допроведення витрати від первісного визнання				
6	Віднесено на фінрезультат витрати від первісного визнання				

Завдання 7.6

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку витрат на утримання тварин основного стада (табл. 7.9).

ТОВ «Золотий колос» спеціалізується на вирощуванні корів для отримання молока. Протягом звітної періоду на групу «Корови молочного напрямку» витрачено 218 800 грн. За звітний період оприбутковано 18 000 л молока. Сільгосппродукцію на підприємстві оцінюють за справедливою вартістю. За рішенням комісії справедлива вартість молока на дату оприбуткування становить 15 грн за 1 л.

Таблиця 7.9. Господарські операції з обліку витрат на утримання тварин основного стада

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Списано витрати на утримання корів:				
	– вартість купованих кормів				
	– вартість кормів власного виробництва				
	– вартість підстилки				
	– вартість палива та мастильних матеріалів				
2	Списано втрати від загибелі тварин у процесі виробництва				
3	Нараховано зарплату персоналу, який обслуговує тварин, та ЄСВ на зарплату				
4	Нараховано амортизацію основних засобів				
5	Списано вартість послуг допоміжних виробництв				
6	Розподілено ЗВВ				

Продовження табл. 7.9

1	2	3	4	5	6
7	Оприбутковано молоко за справедливою вартістю				
8	Списана різниця між справедливою вартістю молока та його собівартістю				
9	Віднесено дохід від первісного визнання сільгосппродукції на фінансовий результат				

Завдання 7.7

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку забою свиней (табл. 7.10).

ТОВ «Золотий колос» протягом звітної періоду здійснило забій свиней на м'ясо. За даними обліку вартість свиней, відправлених на забій, – 85 000 грн. Витрати на забій та первинну обробку становили 6 500 грн. Від забою оприбутковано м'яса та субпродуктів на суму 78 000 грн. (за плановою собівартістю). Шкури оприбутковано за цінами можливої реалізації – 1 200 грн. У кінці звітної періоду розподілено ЗВВ забійного цеху в сумі 3 400 грн.

Таблиця 7.9. Господарські операції з обліку забою тварин

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Відправлено тварини у забійний цех				
2	Понесено витрати на забій (зарплата, ЄСВ, малоцінні та швидкозношувані предмети, амортизація обладнання тощо)				
3	Оприбутковано від забою:				
	– м'ясо та субпродукти за плановою собівартістю				
	– шкури за реалізаційною ціною				
4	У кінці звітної періоду розподілено загальнопромислові витрати				
5	У кінці звітної періоду доведено до рівня фактичної планову собівартість отриманої від забою продукції				

Питання для самоконтролю

1. Визнання та класифікація витрат.
2. Групування витрат за економічними елементами.
3. З яких витрат розпочинається закриття рахунків сільськогосподарських підприємств.
4. Що включається в суми загально виробничих витрат і який порядок їх віднесення на інші рахунки.
5. Який порядок закриття аналітичних та синтетичних рахунків витрат допоміжного виробництва.
6. Послідовність визначення собівартості продукції.
7. Обчислення собівартості робіт та послуг допоміжних виробництв.
8. Як визначається фактична собівартість продукції рослинництва.
9. Обчислення собівартості продукції зернових культур.
10. Обчислення собівартості технічних культур.
11. Визначення собівартості кукурудзи.
12. Визначення собівартості картоплі, овочів, баштанних, грибів.
13. Як визначається фактична собівартість продукції тваринництва.
14. Визначення собівартості продукції вирощування та відгодівлі худоби і птиці.
15. Визначення собівартості продукції скотарства.
16. Визначення собівартості продукції свинарства.

ТЕМА 8. ОБЛІК ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Законодавчо-нормативні акти:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів (наказ Міністерства фінансів України від 29.12.06 р. № 1315)
2. Методичні рекомендації із планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств (наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.01 р. № 132)
3. НП(С)БО 16 «Витрати» (наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318)
4. НП(С)БО 30 «Біологічні активи» (наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790)

Основні форми первинних документів для обліку зернових:

Відправлення продукції з поля на тік та інші місця зберігання (можна обрати одну із трьох форм):

1. Талон комбайнера (сельхозучет, форма № 77в), талон шофера (сельхозучет, форма № 77б)
2. Путівка на вивезення продукції з поля (сельхозучет, форма № 77а)
3. Реєстр відправлення зерна та іншої продукції з поля (сельхозучет, форма № 77)

Зважування в господарстві:

Реєстр приймання зерна від шофера (сельхозучет, форма № 71а)

Реєстр приймання зерна вагарем (сельхозучет, форма № 78а)

Приймання зерна і насіння на тік: Відомість руху зерна та іншої продукції (сельхозучет, форма № 80)

Сортування і сушіння зерна: Акт на сортування і сушіння продукції рослинництва (сельхозучет, форма № 82)

Приймання зерна і насіння на склад: Книга складського обліку (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-10)

Переміщення зерна: Накладна (внутрігосподарського призначення) (сільгоспоблік, форма № ВЗСГ-8)

Оприбуткування соломи: Акт приймання грубих і соковитих кормів (сельхозучет, форма № 92)

Терміни:

Сільськогосподарська продукція - актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

Сільськогосподарська діяльність - процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.

Завдання 8.1

Розрахувати виробничу собівартість продукції озимих зернових.

Після збирання врожаю озимої пшениці (посівна площа – 400 га, прибрана – також 400 га) первісно оприбуткована маса основної продукції – 16 200 ц, маса після доробки – 16 100 ц. Вихід продукції озимих зернових представлено у табл. 8.1.

Таблиця 8.1. Вихід продукції озимих зернових

№ з/п	Продукція	Кількість, ц	Планова (нормативна) собівартість, грн/ц	
			одиниці продукції	всього
1	Зерно	16 100	350	5 635 000
2	Зерновідходи (вміст зерна – 50 %)	100	175	17 500
3	Солома	4 830	75	362 250

Витрати на виробництво продукції озимих зернових (включаючи витрати на доробку) – у табл. 8.2.

Таблиця 8.2. Витрати на виробництво продукції зернових культур

№ з/п	Стаття витрат	Сума, грн
1	Витрати на оплату праці	1 260 960
2	Насіння та посадковий матеріал	1 112 960
3	Паливо і мастильні матеріали	1 420 800
4	Добрива	592 000
5	Засоби захисту рослин	414 400
6	Роботи та послуги	296 000
7	Витрати на утримання основних засобів	177 600
8	Інші витрати	497 280
9	Загальновиробничі витрати	148 000
Усього		5 920 000

Розрахуємо виробничу собівартість продукції:

1. Фактичні витрати на вирощування без вартості побічної продукції:

2. Кількість повноцінного зерна, що калькулюється:

3. Виробнича собівартість 1 ц повноцінного зерна:

4. Виробнича собівартість 1 ц зерновідходів:

5. Відхилення фактичної собівартості продукції від планової становить:

1) 1 ц повноцінного зерна:

2) 1 ц зерновідходів:

Коригування планової собівартості до фактичної проведемо в табл. 3.
Таблиця 8.3. Коригування планової собівартості до виробничої

№ з/п	Напрямок використання продукції	Зерно		Зерновідходи		Загальна сума коригування,	Дт рахунків, на які списується сума калькуляційних різниць
		кількість, ц	сума коригування	кількість, ц	сума коригування		
1	Реалізація	9 000		–			
2	Корм тваринам	–		55			
3	На переробку	3 150					
4	Залишок на кінець року	3 950		45			
	Разом	16 100		100			

Завдання 8.2

Після очистки та сушіння зерна отримано (за даними актів):

2 500 ц повноцінного зерна. Його справедлива вартість становить 380 грн/ц, отже, загальна справедлива вартість – 950 000 грн (2 500 ц x 380 грн);

100 ц зернових відходів. Вміст повноцінного зерна – 60 %, тому справедлива вартість відходів – 228 грн/ц (380 грн x 60 %), загальна сума зерновідходів – 22 800 грн.

Загальна сума затрат на вирощування озимого ячменю – 865 000 грн, витрати на доробку – 30 000 грн.

Таблиця 8.4. Господарські операції з обліку оприбуткування продукції

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано за справедливою вартістю:				
	– повноцінне зерно				
	– зернові відходи				
2	Включено витрати на доробку зерна до виробничої собівартості				
3	Відображено дохід від первісного визнання зерна та зернових відходів				
4	Віднесено суму доходу на фінрезультат				

Завдання 8.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку передачі та зберігання зерна на елеваторі.

ТОВ «Золотий колос» відправило на елеватор для зберігання 15 000 кг

зерна пшениці загальною вартістю 45 000 грн. (3 грн/кг). Втрати під час транспортування становили 55 кг.

На підставі договору про складське зберігання елеватор здійснив доробку 14 945 кг зерна. У результаті цієї операції оприбутковано 400 кг (по 1,50 грн/кг) зерновідходів I та II категорій та списано 150 кг зерновідходів III категорії. Згідно з актом-розрахунком природний убуток зерна під час зберігання – 30 кг.

Вартість послуг елеватора становить:

із доробки зерна – 1 800 грн. (у т. ч. ПДВ – 300 грн.);

зі зберігання зерна – 3 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 500 грн.).

У кінці строку зберігання господарство уклало договір про реалізацію зерна на загальну суму 86 190 грн. (у т. ч. ПДВ – 14 365 грн.) та одержаних зерновідходів I та II категорій – на суму 1 200 грн. (у т. ч. ПДВ – 200 грн.).

Договором складського зберігання не передбачено права зерноскладу розпоряджатися зерном.

Таблиця 8.5. Господарські операції з обліку операцій із зерном, переданим на елеватор

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Передача зерна на елеватор					
1	Відвантажено 15 000 кг зерна зі складу на елеватор за плановою собівартістю:				
	– прийнято елеватором 14 945 кг зерна				
	– втрачено 55 кг зерна під час транспортування				
2	Отримано послуги з доробки				
3	Відображено податковий кредит із ПДВ				
4	Оплачено послуги з доробки зерна				
5	Списано 400 кг повноцінного зерна та оприбутковано зерновідходи:				
	– вартість оприбуткованих зерновідходів I та II категорій				
	– різниця між балансовою вартістю списаного повноцінного зерна та оприбуткованих зерновідходів				
1	2	3	4	5	6
* У кінці звітної періоду здійснюють коригування планової собівартості зерна до фактичного рівня і вартість послуг із доробки зерна включають до його собівартості записом: Дт 271 – Кт 231. Для зерна, що реалізоване, формують ще додаткове проведення: Дт 901 – Кт 271.					

Продовження табл. 8.5

1	2	3	4	5	6
6	Списано 150 кг повноцінного зерна (зерновідходи III категорії, що не використовуються) (150 кг х 3)	Форма № 34, розрахунок бухгалтерії	947	271.2	450
7	Списано природний убуток зерна в кількості 30 кг (30 кг х 3)	Акт-розрахунок, складений елеватором	947	271.2	90
Послуги зі зберігання					
8	Відображено послуги зі зберігання зерна	Акт приймання-передачі наданих послуг	93	631	2 500
9	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	500
10	Оплачено послуги зі зберігання зерна	Платіжне доручення	631	311	3 000
Реалізація зерна					
11	Списано облікову вартість (планову собівартість):	Акт приймання-передачі зерна, видаткова накладна			
	– зерна, що реалізоване (14 365 кг)		901*	271.2	43 095
– реалізованих зерновідходів (400 кг)	901*		276	600	
12	Нараховано виручку (дохід) від реалізації:				
	– зерна		361	701	86 190
	– зерновідходів	361	701	1 200	
13	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	641	14 565
14	Отримано кошти за реалізоване зерно	Банківська виписка	311	361	87 390
* У кінці звітної періоду здійснюють коригування планової собівартості зерна до фактичного рівня і вартість послуг із доробки зерна включають до його собівартості записом: Дт 271 – Кт 231. Для зерна, що реалізоване, формують ще додаткове проведення: Дт 901 – Кт 271.					

Питання для самоконтролю

1. Поняття, класифікація та оцінка готової продукції.
2. Документальне оформлення надходження та вибуття готової продукції рослинництва.
3. Документальне оформлення надходження та вибуття готової продукції тваринництва.
4. Порядок відображення операцій з руху готової продукції на рахунках бухгалтерського обліку

МОДУЛЬ 3. ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

ТЕМА 9. ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінагрополітики від 21.02.08 р. № 73 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів»

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів (наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р.)

3. НП(С)БО 30 «Біологічні активи» (наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790)

4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств (наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001р. № 132)

Первинні документи:

Акт приймання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) і передачі їх в експлуатацію (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-1)

Акт на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-3)

Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада) (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-2)

Акт на списання довгострокових біологічних активів тваринництва (вибраковка тварин) (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-4)

Терміни:

Довгострокові біологічні активи - усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Плодоносні рослини - довгострокові біологічні активи, які використовуються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції та систематично надають сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи.

Витрати на місці продажу - витрати, пов'язані з продажем біологічних активів і сільськогосподарської продукції на активному ринку, зокрема комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції.

Облік сільськогосподарських багаторічних насаджень

Облік плодоносних садів і виноградників ведеться на аналітичному рахунку 108 «Багаторічні насадження» рахунка 10 «Основні засоби». Водночас такі активи не можуть обліковуватися на рахунку 16 «Довгострокові біологічні активи». Субрахунок 152 призначено для обліку витрат, пов'язаних зі створенням БН, а також витрат на їх догляд до

входження в пору промислового використання.

Переведення молодих насаджень до групи плодоносних здійснюється згідно з листом Держкомітету з питань садівництва, виноградарства та виноробної промисловості від 24.02.97 р. № 11/02-460 «Про нормативи питомих капітальних вкладень на створення плодових, ягідних та виноградних насаджень», який передбачає такі строки введення в експлуатацію:

яблуня, груша (підщепа сильноросла, крона округла) – 7–8 років від посадки;

яблуня, груша (підщепа середньоросла, крона округла або плоска) – 6 років від посадки;

яблуня, груша (підщепа слаборосла, крона плоска) – 5 років від посадки

вишня, персик – 5 років від посадки;

слива, черешня, абрикос – 6 років від посадки;

горіх грецький – 8 років від посадки;

суниця – 2 роки від посадки;

малина, малина на шпалері – 3 роки від посадки;

смородина, агрус, виноград – 4 роки від посадки

Таблиця 9.1 Методи оцінки продукції

№ з/п	Метод оцінки (згідно з п. 12 П(С)БО 30)	Особливості застосування
1	За справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати в місці продажу	Визначаються доходи або витрати від первісного визнання сільгосппродукції (п. 18 П(С)БО 30). Якщо при первісному визнанні плодів та ягід виявиться, що їх справедлива вартість: – вища за фактичні витрати , понесені на утримання та догляд за садом, то різниця включається до доходу від операційної діяльності (Дт 231 – Кт 710 – на суму перевищення); – нижча за такі витрати , то визнаються витрати операційної діяльності в сумі такої різниці (Дт 940 – Кт 231 – на суму різниці)
2	За виробничою собівартістю відповідно до П(С)БО 16	Виникає різниця між плановою і фактичною собівартістю. Тому за наслідками звітного періоду (кварталу, року) в обліку слід провести певні коригуючі записи. Так, якщо фактична собівартість: – більша за планову (нормативну), на суму різниці роблять проведення: Дт 27 – Кт 231 – на продукцію, яка перебуває на складі, Дт 901 – Кт 231 – на реалізовану продукцію; – менша за планову (нормативну), на суму різниці здійснюються такі самі проведення, але методом « сторно ». Для розрахунку собівартості можна керуватися нормами розд. 8 Методрекомендацій № 132, водночас не порушуючи норм чинного законодавства, зокрема П(С)БО

Завдання 9.1

Відобразити в обліку операції з вирощування сільськогосподарських багаторічних насаджень (табл. 11.2).

ТОВ «Золотий колос» прийняло рішення закласти фруктовий сад. Загальна вартість робіт до моменту введення в експлуатацію зрілого саду становить 277 910 грн, із них:

на підготовку землі до посадки витрачено 18 300 грн (у т. ч. ПДВ);

висадку саджанців – 52 660 грн;

догляд за молодим садом у період дозрівання (протягом 5 років) – 210000 грн.

Таблиця 9.2. Господарські операції з обліку вирощування сільськогосподарських багаторічних насаджень

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Підготовка ґрунту					
1	Відображено послуги сторонньої спеціалізованої організації				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Проведено розрахунки зі сторонньою організацією				
Висадка саджанців					
4	Нараховано зарплату працівникам, які задіяні в закладанні саду				12 500
5	Відображено нарахування ЄСВ				2 750
6	Відображено витрати на придбання посадкового матеріалу (саджанців) та добрива				35 700
7	Відображено витрачання придбаного пального для техніки				780
8	Відображено амортизацію ОЗ, що були задіяні під час висадки саджанців (умовно)				410

Продовження табл. 9.2

1	2	3	4	5	6
9	Відображено вартість інших витратних матеріалів, використаних під час закладання саду				520
Догляд за молодим садом у період дозрівання					
10	Відображено витрати на догляд за молодими насадженнями (аналогічно п. 4–9) ⁶	Аналогічно п. 4–9			210 000
Уведення в експлуатацію саду після дозрівання					
11	Переведено плодоносні садові рослини до складу ОЗ				

Завдання 9.2

Відобразити в обліку витрати на закладання саду та догляд за ним (табл. 9.3).

Загальна сума витрат із закладання та вирощування саду до моменту введення його в експлуатацію становить 300 000 грн.

Таблиця 9.3. Господарські операції з обліку витрат на закладання саду та догляду за ним

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Відображено витрати на підготовку ґрунту для закладання БН:				
	– нараховано зарплату працівникам	Розрахунково-платіжна відомість, обліковий лист праці і виконаних робіт			250000
	– відображено відрахування за ЄСВ				
– послуги машинотракторного парку та власних допоміжних виробництв	Обліковий лист тракториста-машиніста, обліковий лист праці і виконаних робіт, подорожній лист вантажного автомобіля				
2	Відображено витрати на закладання насаджень:				
	– нараховано зарплату працівникам	Розрахунково-платіжна відомість, обліковий лист праці і виконаних робіт			
	– відображено відрахування за ЄСВ				

Продовження табл. 9.3

1	2	3	4	5	6
2	– посадковий матеріал (придбаний)	Акт витрати насіння і садивного матеріалу			
	– добрива (придбані)	Акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин			
	– паливо	Обліковий лист			
	– послуги машинотракторного парку та власних допоміжних виробництв	тракториста-машиніста, обліковий лист праці і виконаних робіт, подорожній лист вантажного автомобіля			
	– амортизація необоротних активів	Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів			
	– послуги сторонніх організацій	Акт приймання-передачі виконаних робіт			
	– інші витрати на закладання саду	Акт на списання МШП, відомості розподілу робіт допоміжних виробництв, бухгалтерська довідка			
3	Відображено витрати з догляду за молодими насадженнями (аналогічно п. 2)	(Аналогічно п. 2)			50 000
4	Переведено плодоносні рослини до складу ОЗ	Акт (сільгоспоблік, форма № ДБАСГ-1)	108	152	300 000

Таблиця 9.4. Приклади сільгосппродукції та додаткових БА щодо основного стада тварин

БА	Основна сільгосп продукція	Супутня сільгосп продукція	Побічна сільгосп продукція	Додаткові БА
Основне стадо ВРХ (корови та бики-плідники)	Молоко, сперма	Приріст живої маси	Гній	Телята відлучені
Основне стадо свиней (свиноматки, бики-плідники)	Приріст живої маси, сперма	–	Гній	Поросята відлучені
Основне стадо овець	Вовна, пух, сперма	Молоко	Гній	Ягнята відлучені
Основне стадо кіз	Вовна, сперма	Молоко	Гній	Козенята відлучені
Основне стадо коней	Приріст живої маси	Молоко, сперма	Гній	Лошата відлучені

Завдання 9.3

Відобразити в обліку придбання тварин для поповнення основного стада (табл. 9.5).

ТОВ «Золотий колос» придбало у постачальника свиней (кнурів) для поповнення основного стада на суму 60 000 грн (у т. ч. ПДВ). Також від перевізника було отримано послуги з доставки тварин на підприємство на суму 3 600 грн (у т. ч. ПДВ).

Таблиця 9.5. Господарські операції з обліку придбання тварин для поповнення основного стада

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Перераховано кошти постачальнику за тварин				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Отримано від перевізника послуги з доставки тварин на підприємство				
4	Відображено податковий кредит за отриманими послугами				
5	Сплачено кошти перевізнику				
6	Відображено витрати на придбання тварин				
7	Закрито розрахунки з ПДВ				
8	Оприбутковано тварин до основного стада				

Завдання 9.4

Відобразити в обліку операції з переоцінки тварин на дату балансу (табл. 9.6).

На 31 березня на підприємстві обліковувалося 75 голів свиней основного стада загальною масою 145 ц і вартістю 435 000 грн. За даними обліку залишок поголів'я на 30 червня (звітну дату) становить 72 голови свиней основного стада загальною масою 115 ц. Спеціальна комісія, створена на підприємстві, визначила, що станом на 30.06.20 р. справедлива вартість 1 ц свиней – 3 500 грн.

Таблиця 9.6. Господарські операції з обліку переоцінки тварин

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Проведено уцінку свиней основного стада на дату балансу				
2	Віднесено витрати від уцінки тварин на фінансовий результат				

Питання для самоконтролю

1. Економічний зміст біологічних активів.
2. Класифікація біологічних активів.
3. Оцінка біологічних активів.
4. Облік надходження та вибуття довгострокових біологічних активів.
5. Облік зміни вартості довгострокових біологічних активів.
6. Облік нарахування амортизації.
7. Інвентаризація довгострокових біологічних активів.

ТЕМА 10. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІ ТА ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінстату від 29.12.95 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку»
2. Наказ Мінагрополітики від 27.09.07 р. № 701 «Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування»
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів (наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561)
4. НП(С)БО 7 «Основні засоби» (наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92)
5. НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» (наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617 у редакції від 03.10.2007 № 1100)

Спеціалізовані форми первинних документів з обліку основних засобів:

- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-1)
- Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих (модернізованих) об'єктів (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-2)
- Акт на списання основних засобів (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-3)
- Акт на списання автотранспортних засобів (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-4)
- Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-5)
- Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-6)
- Зведена відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-7)
- Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машиннотракторного парку (сільгоспоблік, форма № ОЗСГ-9)

Типові форми первинних документів з обліку основних засобів:

- Акт прийманняпередачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (типова форма № ОЗ-1)
- Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (типова форма № ОЗ-2)
- Акт списання основних засобів (типова форма № ОЗ-3)
- Акт на списання автотранспортних засобів (типова форма № ОЗ-4)
- Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини (типова

форма № ОЗ-5)

Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств) (типова форма № ОЗ-14)

Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій) (типова форма № ОЗ-15)

Розрахунок амортизації по автотранспорту (типова форма № ОЗ-16)

Терміни:

Амортизація - систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Вартість, яка амортизується, - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Група основних засобів - сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Зменшення корисності - втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Знос основних засобів - сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Ліквідаційна вартість - сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Об'єкт основних засобів - це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.

Подібні (однорідні) об'єкти - об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливую вартість.

Первісна вартість - історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів,

сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість - вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Строк корисного використання (експлуатації) - очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Сума очікуваного відшкодування необоротного активу - найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи - витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.

Чиста вартість реалізації необоротного активу - справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Залишкова вартість - різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу).

Справедлива вартість - сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Завдання 10.1

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку придбання основних засобів (табл. 10.1).

У травні 2020 року підприємство придбало:

- легковий автомобіль за власні кошти, який уже був зареєстрований в Україні. Його договірна вартість – 540 000 грн (у т. ч. ПДВ 20 % – 90 000 грн). Витрати на перереєстрацію легкового автомобіля – 1 000 грн;

- вантажний автомобіль за власні кошти в сумі 600 000 грн і за кредитові в сумі 600 000 грн. Договір кредиту оформлено на 12 міс. Сума щомісячного погашення тіла кредиту – 50 000 грн, сума сплачених процентів – 9 250 грн;

Таблиця 10.1. Господарські операції з обліку придбання основних засобів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Придбання легкового автомобіля за рахунок власних коштів					
1	Здійснено витрати на перереєстрацію легкового автомобіля				
2	Оприбутковано автомобіль				
3	Відображено податковий кредит із ПДВ				
4	Перераховано кошти продавцеві				
5	Уведено в експлуатацію автомобіль				
Придбання вантажного автомобіля за рахунок кредитних коштів					
1	Оплачено витрати, пов'язані з отриманням кредиту				
2	Визнано витрати, пов'язані з отриманням кредиту				
3	Отримано кредит на поточний рахунок				
4	Перераховано продавцеві передоплату за вантажний автомобіль				
5	Відображено податковий кредит із ПДВ				
6	Оплачено витрати на перереєстрацію вантажного автомобіля				
7	Оприбутковано вантажний автомобіль				
8	Закрито розрахунки за ПДВ				
9	Проведено зарахування заборгованостей				
10	Уведено в експлуатацію автомобіль				
11	Нараховано проценти за кредит за поточний місяць				
12	Перераховано проценти за кредит				
13	Перераховано банку платіж (погашення тіла кредиту) за поточний місяць				

Завдання 10.2

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку ремонтів і поліпшень основних засобів (табл. 10.2).

Підприємство здійснило такі операції:

ТО легкового автомобіля, який використовується в адміністративних цілях. ТО проводилося на СТО, вартість робіт становила 9 000 грн (у т. ч. ПДВ – 1 500 грн);

виконало поточний ремонт виробничого обладнання (заміна деталей) із цеху № 11 (субрахунок 232) силами своєї ремонтної бригади (для обліку витрат використовується окремий субрахунок 236, за яким наприкінці місяця всі понесені витрати розподіляються за підрозділами, для яких виконано ремонт). Вартість деталей – 12 000 грн (у т. ч. ПДВ – 2 000 грн). Зарплата працівників, зайнятих заміною деталей, – 6 000 грн з ЄСВ;

залучило підрядника до виконання поточного ремонту будівлі офісу (фарбування стін). Вартість виконаних робіт за актом – 18 000 грн (у т. ч. ПДВ – 3 000 грн);

виконало роботи із заміни вбудованої системи охолодження на складі готової продукції. За рішенням керівника, прийнятим на підставі висновку комісії експертів підприємства, така заміна приведе до збільшення майбутніх економічних вигід (зменшаться втрати через псування продукції). Система кондиціонування обліковується в складі вартості складу та не виділяється в окремий об'єкт ОЗ. Вартість обладнання та робіт з його встановлення – 84000 грн (у т. ч. ПДВ – 14 000 грн). Роботи з установа виконані підрядною організацією.

Таблиця 10.2. Господарські операції з обліку ремонтів і поліпшень основних засобів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Технічний огляд автомобіля					
1	Перераховано передоплату СТО за ТО легкового автомобіля				
2	Відображено податковий кредит із ПДВ				
3	Відображено витрати на ТО				
4	Закрито розрахунки з ПДВ				
5	Відображено зарахування заборгованостей				
Поточний ремонт обладнання силами підприємства					
6	Отримано запчастини від постачальника				
7	Відображено податковий кредит із ПДВ				
8	Перераховано оплату постачальникові за запчастини				

Продовження табл. 10.2

1	2	3	4	5	6
9	Віднесено вартість запчастин на вартість ремонту				
10	Нараховано зарплату (та ЄСВ) працівникам, які здійснили ремонт				
11	Віднесено на витрати цеху № 11 вартість ремонту виробничого обладнання цього цеху				
Поточний ремонт будівлі офісу					
12	Перераховано передоплату підрядникові за ремонт будівлі офісу				
13	Відображено податковий кредит із ПДВ				
14	Відображено витрати на ремонт				
15	Закрито розрахунки з ПДВ				
16	Здійснено зарахування заборгованостей				
Капремонт будівлі складу готової продукції					
17	Виведено з експлуатації систему охолодження (первісна вартість ліквідованої системи визначена на рівні вартості нової системи) і списано:				
	– суму амортизації				
	– залишкову вартість				
18	Оприбутковано металобрухт від розбирання системи				
19	Капіталізовано витрати на заміну системи охолодження (вартість обладнання та роботи з його встановлення)				
20	Відображено податковий кредит із ПДВ				
21	Уведено в експлуатацію нову систему охолодження, яка є поліпшенням будівлі складу				
22	Оплачено вартість обладнання та роботи підрядника				

Завдання 10.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку продажу основних засобів (табл. 10.4).

У травні 2020 року підприємство прийняло рішення продати торговельне обладнання та телевізор. Договірна ціна обладнання – 180 000 грн (у т. ч. ПДВ – 30 000 грн), телевізора – 12 000 грн (у т. ч. ПДВ – 2 000 грн). У червні ОЗ були продані.

Таблиця 10.3 Вихідні дані за об'єктами основних засобів

№ з/п	Найменування показника	Торговельне обладнання, грн	Телевізор, грн
1	Первісна вартість	234 000	24 000
2	Залишкова вартість станом на 31.05.20 р.	74 000	9 000
3	Накопичена амортизація станом на 31.05.20 р.	160 000	15 000
4	Договірна ціна продажу (без ПДВ)	150 000	10 000

Таблиця 10.4. Господарські операції з обліку продажу основних засобів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	18.05.20 р. Відображено переведення об'єктів ОЗ до складу НАУП: – торговельного обладнання				
	– телевізора				
2	Списано суму накопиченого зносу: – торговельного обладнання				
	– телевізора				
3	15.06.20 р. Передано покупцеві торговельне обладнання				
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
5	Списано вартість торговельного обладнання				
6	19.06.20 р. Продано покупцеві телевізор				
7	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
8	Списано вартість телевізора				

Завдання 10.4

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку переоцінки та продажу основних засобів (табл. 10.6).

У травні 2020 року підприємство задумалося про продаж торговельного обладнання. Оскільки балансова вартість обладнання суттєво вища, ніж його справедлива (ринкова) вартість, підприємство вирішило провести уцінку. Акт оцінювача був отриманий у цьому ж місяці.

У червні обладнання було продане за договірною ціною – 60 000 грн (у т. ч. ПДВ – 10 000 грн). На дату укладання договору купівлі-продажу обладнання було переведене до складу необоротних активів, утримуваних для продажу.

Таблиця 10.5. Вихідні дані за цим об'єктом станом на 31.05.20 р. такі:

№ з/п	Найменування показника	До проведення уцінки (з урахуванням амортизації за травень), грн	Після проведення уцінки, грн
1	Первісна вартість	234 000	158 108
2	Залишкова вартість	74 000	50 000
3	Накопичена амортизація	160 000	108 108
4	Щомісячна амортизація із червня 2020 року	–	2 000

Таблиця 10.6. Господарські операції з обліку переоцінки та продажу основних засобів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	31.05.20 р. Проведено переоцінку торговельного обладнання:				
	– залишкової вартості				
	– нарахованого зносу				
2	15.06.20 р. Нараховано амортизацію торговельного обладнання за червень 2020 року на дату переведення обладнання до складу необоротних активів, утримуваних для продажу				
3	Відображено переведення торговельного обладнання до складу необоротних активів, утримуваних для продажу за балансовою (залишковою) вартістю				
4	Списано суму накопиченого зносу				
5	22.06.20 р. Передано покупцеві торговельне обладнання				
6	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				
7	Списано вартість торговельного обладнання				
8	Списано на фінансовий результат суму:				
	– доходу				
	– витрат				

Завдання 10.5

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку безплатної передачі основних засобів (табл. 10.7).

Дохід платника податку на прибуток за 2019 рік становить більше 20 млн грн. У квітні 2020 року на підставі листаклопотання громадської організації інвалідів про надання благодійної допомоги прийнято рішення про безплатне передання цій організації комп'ютера. Сума оподаткованого прибутку підприємства за 2019 рік становить 990 000,00 грн (відповідно 4 % = 39 600,00 грн).

Комп'ютер був придбаний підприємством у грудні 2018 року для використання у своїй господарській діяльності. Його первісна вартість – 16 300,00 грн. Амортизація нараховується виходячи зі строку корисного використання 2 роки прямолінійним методом. Сума щомісячної амортизації – 679,17 грн (16 300 грн : 24 міс.). Нарахована за 16 місяців (із січня 2019 року по квітень 2020-го) амортизація становить 10 866,72 грн (679,17 грн x 16 міс.). Балансова (залишкова) вартість комп'ютера:

на 01.04.20 р. (для ПДВ) – 6 112,45 грн (16 300,00 грн – 679,17 грн x 15 міс.); на 30.04.20 р. – 5 433,28 грн (16 300,00 грн – 10 866,72 грн).

Таблиця 10.7. Господарські операції з обліку безплатної передачі основних засобів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Списано суму зносу безплатно переданого об'єкта				
2	Списано залишкову вартість безплатно переданого об'єкта				
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				

Завдання 10.6

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку ліквідації основних засобів (табл. 10.8).

На підприємстві були ліквідовані:

- пакувальний автомат SD240R внаслідок повного фізичного зносу. Його первісна вартість – 240 000 грн, сума зносу – 240 000 грн, залишкова (балансова) вартість – 0 грн. Розбирання автомата було здійснене силами сторонньої організації, вартість послуг розбирання – 3 000 грн (у т. ч. ПДВ – 500 грн). У результаті розбирання автомата були отримані запчастини для внутрішнього використання на суму 2 000 грн і металобрухт на суму 5 000 грн. Металобрухт був реалізований спеціалізованому підприємству;

- легковий автомобіль Renault Logan через викрадення. Його залишкова вартість на момент викрадення – 100 000 грн, первісна вартість – 400 000 грн, сума зносу – 300 000 грн. У ході судового розгляду була встановлена винна особа, яка покрила суму збитку, перерахувавши її на поточний рахунок підприємства через касу банку.

Таблиця 10.8. Господарські операції з обліку ліквідації основних засобів

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Ліквідація пакувального автомата					
1	Списано суму зносу пакувального автомата				
2	Відображено витрати на розбирання пакувального автомата				
3	Відображено податковий кредит із ПДВ				
4	Оприбутковано ТМЦ, отримані при розбиранні пакувального автомата:				
	– запчастини для внутрішнього використання				
	– металобрухт				
5	Здано металобрухт спеціалізованому підприємству				
6	Списано собівартість металобрухту				
7	Списано на фінансовий результат:				
	– дохід від здавання металобрухту				
	– дохід від оприбуткування ТМЦ				
	– витрати на ліквідацію об'єкта ОЗ				
Ліквідація легкового автомобіля					
1	Списано:				
	– суму зносу автомобіля				
	– залишкову вартість автомобіля				
2	Відображено в позабалансовому обліку суму нестачі, не відшкодовану винною особою				
3	Списано з позабалансового обліку вартість викраденого автомобіля через установлення винної особи				
4	Визнано дохід у сумі збитку, що підлягає виплаті підприємству за рішенням суду				
5	Отримано суму збитку на поточний рахунок підприємства				
6	Списано на фінансовий результат:				
	– дохід від відшкодування збитку				
	– витрати на ліквідацію об'єкта ОЗ				

Завдання 10.7

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку переоцінки основних засобів (табл. 10.10).

Станом на 31.03.20 р. підприємство провело переоцінку до справедливої вартості: будівлю офісу у зв'язку з її переданням у заставу банку.

До переоцінки будівля з очікуваним строком експлуатації 20 років експлуатувалася 15 років. При цьому первісно очікуваний строк експлуатації будівлі після переоцінки не переглядався; автомобіля після аварії у зв'язку з його продажем.

Автомобіль з очікуваним строком експлуатації 5 років експлуатувався 2 роки. До переоцінки на 31.03.20 р. обидва об'єкти не переоцінювалися, а суми їх амортизації та залишкової вартості в бухгалтерському та податковому обліку були рівними.

Обліковою політикою підприємства передбачене списання суми перевищення дооцінок об'єкта ОЗ над сумою його уцінок один раз при вибутті такого об'єкта з балансу підприємства.

Станом на 31.12.20 р. підприємство провело другу переоцінку будівлі, оскільки його справедлива вартість перевищила справедливую вартість більш ніж на 10 %.

Таблиця 10.9. Вартісні характеристики переоцінених об'єктів ОЗ

№ з/п	Найменування показника	Автомобіль	Будівля офісу	
		Переоцінка на 31.03.20 р.	Переоцінка на 31.03.20 р.	Переоцінка на 31.12.20 р.
1	Первісна вартість до переоцінки	605 000,00	3 050 000,00	4 270 000
2	Ліквідаційна вартість	5 000,00	50 000,00	50 000,00
3	Сума щомісячної амортизації			
4	Знос до переоцінки	240 000,00	2 250 000,00	
5	Залишкова вартість до переоцінки			
6	Справедлива вартість	62 050,00	1 120 000,00	853 955,03
7	Індекс переоцінки			
8	Первісна вартість після переоцінки			
9	Знос після переоцінки			
10	Залишкова вартість після переоцінки			
11	Сума переоцінки:			
	– залишкової вартості			
	– первісної вартості			
	– зносу			

Таблиця 10.10. Господарські операції з обліку переоцінок об'єктів ОЗ

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
Переоцінка на 31.03.20 р.					
Автомобіль (перша уцінка)					
1	Зменшено первісну вартість автомобіля на суму уцінки				
2	Зменшено первісну вартість автомобіля та суму його зносу на суму уцінки				
Будівля офісу (перша дооцінка)					
3	Збільшено первісну вартість будівлі на суму дооцінки				
4	Збільшено суму зносу будівлі на суму дооцінки				
Переоцінка на 31.12.20 р.					
Будівля офісу (уцінка після дооцінки)					
5	Нараховано амортизацію будівлі за квітень – грудень 2020 року				
6	Відображено суму уцінки зносу будівлі				
7	Відображено первісну вартість будівлі (у межах попередньої дооцінки)				

Завдання 10.8

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку операції зі зменшення та відновлення корисності (табл. 10.11).

На балансі підприємства числиться будівля складу, яка раніше переоцінювалася. Підприємство провело тестування будівлі на знецінення станом на 31.12.19 р. і на 31.12.20 р.

Теперішню вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання складу підприємство не змогло визначити, тому розраховує очікувану суму відшкодування активу виходячи з його ЧВР на дату тестування.

Станом на 31.12.19 р. вартісні характеристики складу були такими:

За результатами тестування на 31.12.19 р.:

первісна вартість – 900 800 грн;

ліквідаційна вартість – 20 000 грн;

строк корисного використання – 20 років, метод амортизації – прямолінійний;

амортизовувана вартість – 880 800 грн (900 800 грн – 20 000 грн);

строк експлуатації – 15 років;

сума зносу – 660 600 грн (у т. ч. за 2019 рік – 44 040 грн);

балансова (залишкова) вартість – 240 200 грн (900 800 – 660 600 грн);

сума перевищення дооцінок складу над його уцінками (сальдо Кт 411)

– 9 000 грн.

ЧВР (очікувана сума відшкодування) складу становила 226 000 грн, що менше від його залишкової вартості на 14 200 грн (240 200 – 226 000);

визнано втрати від зменшення корисності активу в сумі 14 200 грн. Після визнання втрат строк корисного використання об'єкта не переглядався, тому залишок строку становить 5 років;

залишкову вартість складу прийнято на рівні очікуваної суми відшкодування – 226 000 грн;

амортизовувана вартість – 206 000 грн, розрахункова річна сума амортизації – 41 200 грн (206 000 грн : 5 років

За результатами тестування на 31.12.20 р.:

балансова (залишкова) вартість складу – 184 800 грн (226 000 грн – 41 200 грн);

ЧВР складу – 210 000 грн, що перевищує його залишкову вартість на 25 200 грн (210 000 грн – 184 800 грн).

Слід пам'ятати, що сума очікуваного відшкодування, яка береться для розрахунку суми вигід, не може перевищувати балансову (залишкову) вартість об'єкта, визначену без урахування втрат від зменшення корисності. Розрахуємо балансову (залишкову) вартість об'єкта без урахування втрат від зменшення корисності станом на 31.12.20р.:

240 200 грн – 44 040 грн = 196 160 грн.

Таким чином, сума очікуваного відшкодування складу повинна дорівнювати 196 160 грн, і не більше. Відповідно, залишкова вартість складу після визнання вигід від відновлення корисності теж повинна становити 196160 грн.

Сума вигід від відновлення корисності складу становить 11 360 грн (196 160 грн – 184 800 грн).

Таблиця 10.11. Господарські операції з обліку переоцінок об'єктів ОЗ

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
На 31.12.19 р.					
1	Відображено втрати від зменшення корисності складу:				
	– у межах попередніх дооцінок об'єкта				
	– у сумі перевищення над сумою дооцінок				
На 31.12.20 р.					
2	Відображено вигоди від відновлення корисності:				
	– у межах раніше проведеного зменшення суми дооцінки при зменшенні корисності				
	– у межах втрат від зменшення корисності, раніше віднесених на витрати				

Завдання 10.9

Використовуючи наведені дані, провести розрахунок амортизації різними методами.

Підприємство придбало та ввело в експлуатацію вантажний автомобіль із такими характеристиками:

первісна вартість – 1 525 000 грн;

ліквідаційна вартість – 25 000 грн (виходячи з можливої ціни реалізації);

амортизовувана вартість – 1 500 000 грн (1 525 000 грн – 25 000 грн);

строк корисного використання – 5 років

Прямолінійний метод

Річна сума амортизації:

Сума щомісячної амортизації

Метод прискореного зменшення залишкової вартості

Річна норма амортизації

Таблиця 10.12. Нарахування амортизації методом прискореного зменшення залишкової вартості грн

Період (роки)	Первісна вартість об'єкта ОЗ	Річна сума амортизації	Сума накопиченої амортизації	Залишкова вартість об'єкта ОЗ	Сума щомісячної амортизації
1	2	3	4	5	6
1-й	1 525 000				
2-й	1 525 000				
3-й	1 525 000				
4-й	1 525 000				
5-й	1 525 000				

* Сума амортизації за останній рік визначена як різниця між ЗалВ об'єкта на початок року та ЛВ.

Кумулятивний метод

Таблиця 10.13. Нарахування амортизації кумулятивним методом грн

Період (роки)	Первісна вартість об'єкта ОЗ	Кумулятивний коефіцієнт	Річна сума амортизації	Сума накопиченої амортизації	Залишкова вартість об'єкта ОЗ	Сума щомісячної амортизації
1	2	3	4	5	6	7
1-й	1 525 000					
2-й	1 525 000					
3-й	1 525 000					
4-й	1 525 000					
5-й	1 525 000					

Виробничий метод

Припустимо, що продуктивність вантажного автомобіля за період його корисного використання (5 років або 60 міс.) становитиме 500 000 т•км.

Виробнича ставка амортизації

Таблиця 10.14. Нарахування амортизації виробничим методом грн

Період (місяць)	Первісна вартість об'єкта ОЗ	Фактичний місячний обсяг перевезень, т•км	Місячна сума амортизації	Сума накопиченої амортизації	Залишкова вартість (
1	2	3	4	5	6
1-й	1 525 000				
2-й	1 525 000				
3-й	1 525 000				
...	...				
60-й	1 525 000				

Питання для самоконтролю

1. Економічний зміст і характеристика основних засобів
2. Класифікація основних засобів.
3. Види оцінок основних засобів та їх характеристика.
4. Документальне оформлення операцій з основними засобами.
5. Облік придбання основних засобів за плату.
6. Облік безоплатно отриманих основних засобів.
7. Облік основних засобів, отриманих як внесок до статутного капіталу.
8. Облік основних засобів, отриманих в обмін на подібні об'єкти.

9. Облік основних засобів, отриманих в обмін на неподібні об'єкти.
10. Облік самостійно виготовлених основних засобів.
11. Облік витрат з ремонту і поліпшення об'єктів основних засобів.
12. Облік реалізації об'єктів основних засобів.
13. Облік ліквідації об'єктів основних засобів.
14. Облік безоплатної передачі об'єктів основних засобів.
15. Нарахування амортизації прямолінійним методом.
16. Нарахування амортизації виробничим методом.
17. Нарахування амортизації кумулятивним методом.
18. Нарахування амортизації методом зменшення залишкової вартості.
19. Нарахування амортизації методом прискореного зменшення залишкової вартості.
20. Облік амортизації (зносу) основних засобів.
21. Облік переоцінки необоротних активів.
22. Облік орендованих основних засобів.
23. Інвентаризація основних засобів.
24. Облік інших необоротних активів.
25. Характеристика рахунків 10, 11, 13, 15 та їх субрахунків відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків.

ТЕМА 11. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінфіну від 22.11.04 р. № 732 «Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів»

2. НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» (наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 № 242)

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів (наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 № 1327)

Терміни:

Активний ринок - ринок, якому притаманні такі умови:

предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними;

у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Група нематеріальних активів - сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Дослідження - заплановані підприємствами дослідження, які проводяться ними уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань.

Нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи - капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Накопичена амортизація нематеріальних активів - сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

Емфітевзис – це право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб, яке є окремим видом майнового права, передбаченим Цивільним кодексом. Таке користування має обмежений характер, оскільки власник земельної ділянки передає землекористувачу (емфітевту) право володіння та право цільового користування земельною ділянкою, зберігаючи за собою право розпорядження нею (реалізовувати чи передавати іншим особам, здавати в оренду тощо).

Таке право користування землею за договором емфітевзису є майновим і не має матеріальної форми, однак воно може бути ідентифіковане – на основі держреєстрації майнового права. Тому для відображення його на рахунках та у звітності слід керуватися нормами НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», адже воно підпадає під визначення нематеріального активу як такого (п. 4 НП(С)БО 8)

Завдання 11.1

Вказати кореспонденцію рахунків за наведеними даними (табл. 11.1).

Згідно з укладеним договором емфітевзису сільгоспідприємство (платник єдиного податку четвертої групи, платник ПДВ) придбало право емфітевзису у землевласника-фізособи строком на 10 років. За домовленістю сторін плата за користування земельною ділянкою становить 300 тис. грн. і здійснюється одноразово за весь строк дії договору емфітевзису. Додаткові витрати, пов'язані з оформленням договору, становлять 6 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 1 000 грн.).

Таблиця 11.1. Господарські операції з обліку придбання нематеріальних активів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано право користування земельною ділянкою за договором емфітевзису				
2	Утримано з нарахованої суми за договором емфітевзису:				
	– ПДФО				
	– ВЗ				
3	Сплачено до бюджету:				
	– ПДФО				
	– ВЗ				
4	Виплачено фізособі за договором емфітевзису				
5	Відображено та оплачено додаткові витрати, пов'язані з отриманням права користування земельною ділянкою				
6	Зараховано на баланс право користування земельною ділянкою				
7	Відображено отриману в користування за договором емфітевзису земельну ділянку (за договірною вартістю) на позабалансовому рахунку				
8	Нараховано амортизацію емфітевзису з 1-го числа місяця, що настає за місяцем уведення цього об'єкта в господарський оборот				

Завдання 11.2

Вказати кореспонденцію рахунків за наведеними даними (табл. 11.2).

Сільгоспідприємство передало до статутного капіталу юрособи право користування земельною ділянкою за погодженою засновниками вартістю – 360 000 грн. За даними бухобліку залишкова вартість такого об'єкта НА становить 270 000 грн., сума накопиченої амортизації (зносу) – 35 000 грн.

Таблиця 11.2. Господарські операції з унесення емфітевзису до статутного капіталу іншого підприємства

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Переведено право користування земельною ділянкою до груп вибуття				
2	Списано накопичену амортизацію				
3	Унесено право емфітевзису до статутного капіталу іншого підприємства:				
	– на балансову вартість переданого права користування				
	– на справедливую, погоджену засновниками вартість емфітевзису				
	– на вартість визнаних фінансових інвестицій				
4	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ				
5	У кінці звітного періоду списано на фінансові результати діяльності:				
	– собівартість переданого емфітевзису				
	– дохід від унесення емфітевзису до статутного капіталу іншої юрособи				

Завдання 11.3

Вказати кореспонденцію рахунків з обліку продажу нематеріальних активів (табл. 11.3).

Подальше використання нематеріального активу підприємство визначило економічно недоцільним, тому вирішило його продати. Був укладений договір із покупцем. Первісна вартість нематеріального активу – 12 000 грн., знос – 7 000 грн., залишкова вартість – 5 000 грн. Ціна, зазначена в договорі, становить 6 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 1 000 грн.). Дата укладення договору – 01.03.20 р., фактична дата продажу активу – 04.05.20 р. Оплата отримана на дату продажу.

Таблиця 11.3. Господарські операції з обліку продажу нематеріальних активів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Переведено НА до складу необоротних активів, що утримуються для продажу				
2	Списано знос				
3	Реалізовано нематеріальний актив				
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ				
5	Списано балансову вартість нематеріального активу				
6	Отримано оплату від покупця				

Завдання 11.4

Відобразити в обліку продаж нематеріального активу на умовах 100%-вої передоплати (табл. 11.4).

Умови завдання такі самі, що й у завданні 11.3. Але відмінність у даті оплати – згідно з умовами договору, покупець перераховує 100%-ву передоплату протягом 5 днів після укладення договору.

Таблиця 11.4. Господарські операції з обліку продажу нематеріальних активів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Переведено НА до складу необоротних активів, що утримуються для продажу				5 000
2	Списано знос				7 000
3	Отримано передоплату від покупця				6 000
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ				
5	Реалізовано нематеріальний актив				
6	Закрито розрахунки за ПДВ				
7	Проведено взаємозалік заборгованостей				
8	Списано балансову вартість нематеріального активу				

Завдання 11.5

Відобразити в обліку операції з переоцінки нематеріального активу і подальшого його продажу (табл. 11.5).

Згідно зі своєю обліковою політикою підприємство відображає нематеріальні активи за переоціненою вартістю. Станом на 31.12.20 р. НА були переоцінені. Надалі керівництво підприємства вирішило продати об'єкт. Для цього був укладений договір із покупцем. Первісна вартість НА до переоцінки – 12 000 грн., знос – 7 000 грн., залишкова вартість – 5 000 грн. Після переоцінки справедлива вартість дорівнює 7 000 грн. Ціна, зазначена в договорі, становить 9 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 1 500 грн.). Дата укладення договору – 01.03.21 р., фактична дата продажу – 04.05.21 р. Оплата від покупця надійшла на дату продажу.

1. Індекс переоцінки:

2. Вартість, за якою повинен обліковуватися НА:
переоцінена первісна вартість:

переоцінена сума амортизації:

Таблиця 11.5. Господарські операції з обліку переоцінки нематеріального активу і подальшого його продажу

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Збільшено первісну вартість НА на суму дооцінки				
2	Збільшено амортизацію НА на суму дооцінки				
3	Переведено НА до складу необоротних активів, що утримуються для продажу				
4	Списано знос				
5	Списано дооцінку НА, що утримується для продажу, на нерозподілений прибуток				
6	Реалізовано нематеріальний актив				
7	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ				
8	Списано балансову вартість нематеріального активу				
9	Отримано оплату від покупця				

Завдання 11.6

Відобразити в обліку операції з продажу безплатно отриманого нематеріального активу (табл. 11.6).

Підприємство вирішило продати отриманий раніше безплатно НА. Протягом року цей об'єкт був проданий, оплата надійшла після продажу. Є така інформація про об'єкт:

справедлива вартість безплатно отриманого НА на дату отримання – 15 000 грн.;

амортизація за період експлуатації – 7 000 грн.;

залишкова вартість – 8 000 грн.;

ціна, зазначена в договорі, – 12 000 грн. (у т. ч. ПДВ – 2 000 грн.).

Відобразити в обліку продаж безплатно.

Таблиця 11.6. Господарські операції з обліку продажу безплатно отриманих нематеріальних активів

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Оприбутковано безплатно отриманий нематеріальний актив				
2	Нараховано амортизацію (сумарно за весь період використання активу)				
3	Відображено зменшення додаткового капіталу на суму визнаного доходу				
4	Переведено нематеріальний актив до складу необоротних активів, що утримуються для продажу				
5	Списано знос				
6	Списано суму додаткового капіталу до складу нерозподіленого прибутку				
7	Реалізовано нематеріальний актив				
8	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ				
9	Списано балансову вартість нематеріального активу				
10	Отримано оплату від покупця				

Завдання 11.7

Відобразити в обліку операції з безплатної передачі нематеріального активу (табл. 11.7).

Підприємство безплатно передало нематеріальний актив. Первісна вартість нематеріального активу – 10 000 грн., знос – 2 000 грн., залишкова вартість – 8 000 грн.

Таблиця 11.7. Господарські операції з обліку безплатної передачі нематеріального активу

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Списано знос переданого нематеріального активу				
2	Списано залишкову вартість				
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				

Завдання 11.8

Відобразити в обліку операції з ліквідації нематеріального активу (табл. 11.8).

Підприємством було прийнято рішення списати об'єкт НА. Первісна вартість нематеріального активу – 12 000 грн., амортизація – 10 000 грн., залишкова вартість – 2000 грн.

Таблиця 11.8. Господарські операції з обліку ліквідації нематеріального активу

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дт	Кт	
1	Списано знос ліквідованого нематеріального активу				
2	Списано залишкову вартість				
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ				

Питання для самоконтролю

1. Документальне оформлення операцій з нематеріальними активами.
2. Облік придбання нематеріальних активів за плату.
3. Облік безоплатно отриманих нематеріальних активів.
4. Облік нематеріальних активів, отриманих як внесок до статутного капіталу.
5. Надходження і оцінка нематеріальних активів.
6. Амортизація нематеріальних активів.
7. Облік вибуття нематеріальних активів.
8. Характеристика рахунків 12, 13, 15 та їх субрахунків відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків.

ТЕМА 12. ОБЛІК ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Законодавчо-нормативні акти:

1. Наказ Мінстату від 29.12.95 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку»
2. Наказ Мінагрополітики від 27.09.07 р. № 701 «Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування»
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів (наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561)
4. НП(С)БО 7 «Основні засоби» (наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92)
5. НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» (наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617 у редакції від 03.10.2007 № 1100)
6. НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» (наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 № 779)

Завдання 12.1

Відобразити в обліку операції з купівлі-продажу земельної ділянки (табл. 12.1).

Підприємство придбало в юридичної особи земельну ділянку вартістю 85 000,00 грн. (без ПДВ) і в подальшому провело капітальні поліпшення землі, не пов'язані з будівництвом, на загальну суму 24 000,00 грн. (у т. ч. ПДВ – 4 000,00 грн.).

Обліковою політикою підприємства передбачено, що земельні ділянки підлягають переоцінці на дату балансу, якщо їх справедлива вартість відрізняється від залишкової більш ніж на 10 %. У зв'язку із цим на дату балансу підприємство дооцінило об'єкт, і його переоцінена вартість становила 100 000,00 грн. При подальшому тестуванні було виявлено, що справедлива вартість землі сильно знизилася, тому підприємство уцінило ділянку. У результаті переоцінена вартість на дату балансу становила 80 000,00 грн.

Пізніше підприємство прийняло рішення продати землю й уклало договір купівлі-продажу. Договірна вартість землі – 86 000,00 грн. (без ПДВ).

Таблиця 12.1. Господарські операції з обліку купівлі-продажу земельної ділянки

№ з / п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дт	Кт	
1	Придбано земельну ділянку за договором купівлі-продажу				
2	Перераховано продавцю землі її вартість				
3	Отримано документи про право власності на ділянку				
4	Проведено капітальні поліпшення землі				
5	Відображено податковий кредит із ПДВ				
6	Перераховано оплату підрядникам за проведені поліпшення				
7	Створено об'єкт ОЗ «Капітальні поліпшення земель»				
8	Нараховано амортизацію об'єкта «Капітальні поліпшення земель» у розмірі щомісячної суми				
9	Проведено дооцінку землі				
10	Проведено уцінку землі при подальшому тестуванні				
11	Укладено договір на продаж земельної ділянки				
12	Списано вартість капітальних поліпшень при укладенні договору купівлі-продажу ділянки				
13					
14	Продано земельну ділянку				
15	Списано на витрати вартість земельної ділянки				
16	Списано неамортизовану частину капітальних поліпшень				
17	Отримано оплату за продану земельну ділянку				

Питання для самоконтролю

1. Нормативно-правове забезпечення обліку земельних ділянок.
2. Мета та завдання обліку земельних ділянок.
3. Аналітичний та синтетичний облік земельних ділянок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
2. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001р. № 2768-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
3. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : Постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. №22 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04> (дата звернення: 03.06.2021).
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
5. Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів : Постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. №492 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
6. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : Наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.84 р. № 8073-X / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
8. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів : Наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р. / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
9. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007р. № 2 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів : Наказ Міністерства фінансів України від 16

листопада 2009 р. № 1327 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1327201-09#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

11. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

12. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств : Додаток до листа Міністерства аграрної політики України від 04.12.2003 р. № 37-27-12/14023 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1402555-03#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

13. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001р. № 132 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

14. Методичні рекомендації щодо використання спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів у сільськогосподарських підприємствах : Наказ Міністерства аграрної політики України від 21.12.2007 р. № 929 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0929555-07#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

15. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

16. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств : Наказ Міністерства аграрної політики України від 04.06.2009 р. № 390 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0390555-09#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

17. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів у обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах : Наказ Міністерства аграрної політики України від 21.02.2008 р. № 73 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 Загальні вимоги до фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 7.02.13 № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 Дебіторська заборгованість : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 01.03.2021).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 Фінансові інвестиції : Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1873201-11> (дата звернення: 03.06.2021).

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 Фінансові інструменти : Наказ Міністерства фінансів України від 30.10.2001 р. № 559 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 Оренда : Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 Дохід : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 Витрати : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 липня 1999 р. № 163 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 Вплив змін валютних курсів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.10.2001 р. № 559 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність : Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 Зменшення корисності активів : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. №817 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 Біологічні активи: Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № z1456-05 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 Фінансові витрати : Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. №415 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» : Наказ Міністерства фінансів України від 2 липня 2007 р. № 779 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 Основні засоби : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 Нематеріальні активи : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 Запаси : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

36. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 01.03.2021).
37. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
38. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року № 88. / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
39. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. №879 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
40. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України : Постанова Правління Національного банку України від 16 грудня 2002 року № 508 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
41. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. №116 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
42. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 116 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
43. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. 3792-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
44. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).
45. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків : Закон України від 18.09.2012 р. № 5284-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5284-17#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

46. Про внесення змін до пунктів 14 і 15 розділу X Перехідні положення Земельного кодексу України щодо терміну на продаж земельних ділянок : Закон України від 19 січня 2010 р. № 1783-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1783-17#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

47. Про депозитарну систему України : Закон України від 06.07.2012 р. №5178-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

48. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011р. № 3613-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

49. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян – власників земельних ділянок та земельних часток (паїв) : Указ Президента України від 02.02.2002р. № 92/2002 / Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2002#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

50. Про заставу : Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2654-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

51. Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування : Наказ Міністерства аграрної політики України від 27 вересня 2007 року № 701 / Міністерство аграрної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

52. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів : Наказ Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. №193 / Міністерство статистики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

53. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: Наказ Міністерства статистики України від 21.06.96 р. № 193 / Міністерство статистики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

54. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів : Наказ Міністерства фінансів України 22.11.2004 № 732 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

55. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання : Наказ

Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1248-15#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

56. Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектора економіки : Указ Президента України від 29.01.2001р. № 62 / Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/2001> (дата звернення: 01.03.2021).

57. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003р. № 858-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

58. Про лізинг : Закон України від 16.12.97 р. № 723/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

59. Про насіння : Закон України від 15 грудня 1993 р. 3690-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15> (дата звернення: 03.06.2021).

60. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. №2374-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

61. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998р. № 161-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

62. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 5 грудня 1993 р. № 3687-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

63. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 03.06.2021).

64. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

65. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21 квітня 1993 р. № 3116-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

66. Про оцінку землі : Закон України від 11.12.2003р. № 1378-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

67. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2346-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

68. Про племінне тваринництво : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 1328-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1328-14#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

03.06.2021).

69. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

70. Про фінансовий лізинг : Закон України від 4 лютого 2021 р. № 1201-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#n231> (дата звернення: 03.06.2021).

71. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 03.06.2021).

Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.06.2021).

Навчальне видання

Фінансовий облік
Робочий зошит

Укладачі: **Дубініна** Марина Вікторівна
Потривасва Наталя Володимирівна
Чебан Юлія Юріївна
Сирцева Світлана Володимирівна
Пісоченко Тетяна Сергіївна
Лугова Ольга Іванівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 8,5
Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.